

EUROPEAN FINANCIAL CONGRESS

Sopot, 22-24.06.2015

Europejski Kongres Finansowy: finansowy think tank, który żyje cały rok

Wiodącym tematem V Europejskiego Kongresu Finansowego, nad którym patronat objął Donald Tusk, Przewodniczący Rady Europejskiej, była integracja europejska wobec kryzysu bezpieczeństwa. Po raz kolejny Kongres był miejscem debaty o kluczowych problemach gospodarki europejskiej i polskiej. W czasie trzydniowego spotkania blisko 1500 przedstawicieli środowisk biznesu, nauki i polityki dyskutowało o bezpieczeństwie i stabilności Unii Europejskiej.

Wartością i dorobkiem Kongresu są nie tylko diagnozy, ale przede wszystkim propozycje praktycznych rozwiązań najbardziej palących problemów, zebrane w formie Rekomendacji Europejskiego Kongresu Finansowego. *Dzięki Rekomendacjom Europejski Kongres Finansowy żyje cały rok i stał się swoistym finansowym think tankiem. Eksperti Kongresu współtworzą polskie stanowisko w kluczowych dla naszego kraju kwestiach, związanych z rynkiem finansowym, kapitałowym czy energetycznym* – mówił Jan Krzysztof Bielecki, Przewodniczący Rady Programowej Europejskiego Kongresu Finansowego podczas jego otwarcia. Wypracowane przez EKF Rekomendacje prezentowane są później różnym gremiom eksperckim i instytucjom publicznym. W ostatnim czasie eksperci EKF przygotowali stanowiska w ramach konsultacji Rady Stabilności Finansowej dotyczących ograniczenia zagrożeń wynikających z istnienia banków „zbyt dużych, by upaść”, a także w konsultacjach Komisji Europejskiej odnośnie do bezpieczeństwa dostaw gazu w Unii Europejskiej i koncepcji Europejskiej Unii Rynków Kapitałowych.

Prezes Narodowego Banku Polskiego, Marek Belka, swoje wystąpienie otwierające Kongres poświęcił wybranym przyczynom kryzysów na rynkach finansowych. *Czasami kryzysy nie są wynikiem błędów, pomyłek czy krótkowzroczności, ale pokus i złej struktury bodźców. Te typy kryzysów możemy i powinniśmy eliminować, a przynajmniej ograniczać* – podkreślił Marek Belka.

Następnie sesję inauguracyjną V Europejskiego Kongresu Finansowego zdominowała tematyka wspólnej waluty. Zbieżność tego tematu z odbywającym się tego samego dnia nadzwyczajnym szczytem strefy euro w sprawie rozwiązania najgorętszych jej problemów potwierdza, że sopocki Kongres wyjątkowo celnie punktuje najważniejsze wyzwania stojące przed Europą i Polską. O zaletach i wadach wspólnej waluty oraz sposobach naprawy strefy euro mówili w swych wystąpieniach podczas sesji otwarcia minister finansów Mateusz Szczurek, HSH Książe Michael von Liechtenstein oraz Jacek Rostowski.

Jan Krzysztof Bielecki podkreślił, że Europejski Kongres Finansowy jest wydarzeniem, w którym nie ma podziału na panelistów i słuchaczy. Dorobek Kongresu jest sumą doświadczeń i wizji ekspertów, przedsiębiorców, naukowców i polityków biorących w nim udział. By mogły one w pełni wybrzmieć, program tegorocznego Kongresu został po raz pierwszy uzupełniony o debaty oksfordzkie, czyli wymianę argumentów pomiędzy zwolennikami i przeciwnikami określonych tez, przy aktywnym udziale publiczności.

Pierwsza debata oksfordzka zogniskowana była wokół tezy „Warto być w strefie euro”. W roli proponentów i oponentów tezy wystąpili europosłowie Dariusz Rosati i Zdzisław Krasnodębski, przedstawiciele świata nauki Dariusz Filar i Andrzej Sławiński, oraz przedstawiciele sektora finansów Jerzy Pruski i Stefan Kawalec.

Drugą część inauguracyjnego dnia Europejskiego Kongresu Finansowego wypełniły debaty poświęcone Unii Energetycznej oraz Unii Rynków Kapitałowych.

Gospodarzem debaty na temat wyzwań rynku energii był Joschka Fischer, wicekanclerz Niemiec w latach 1998–2005. Dyskusję otworzył Janusz Lewandowski, Przewodniczący Rady Gospodarczej: *Wygraliśmy bitwę na słowa: hasła takie jak dywersyfikacja dostaw, efektywność energetyczna, płynny rynek energii czy interkonektory nie budzą już wątpliwości. Teraz czas na działanie* – zachęcał Janusz Lewandowski. *Podstawowym pytaniem Unii jest dziś, czy zrobimy to razem, czy oddzielnie. Głęboko wierzę, że będziemy mówić jednym głosem. W obliczu globalnych zmian i wyzwań geopolitycznych unia energetyczna to jedyne wyjście, by Europa zapewniła sobie bezpieczeństwo i konkurencyjność* – podsumował Joschka Fischer.

Debatę na temat integracji rynków kapitałowych poprowadził Nicolas Véron, Senior Fellow brukselskiego think tanku Bruegel, który w tym roku dołączył do grona współorganizatorów Europejskiego Kongresu Finansowego. W swym wystąpieniu Nicolas Véron podkreślił, że koncepcja Unii Rynków Kapitałowych jest rozwiązaniem wyjątkowo korzystnym, ponieważ nie zakłada kompromisu między wzrostem a stabilnością. Tworzy lepsze możliwości dostępu do źródeł finansowania dla przedsiębiorstw, a jednocześnie zwiększa stabilność przez lepszą zdolność

gospodarki do absorpcji szoków. *Wielu mówi o konieczności integracji fiskalnej, ale to integracja rynków finansowych może zapewnić większą odporność gospodarki europejskiej* – stwierdził.

W POSZUKIWANIU DOBRYCH ROZWIĄZAŃ

Zasygnalizowany podczas inauguracji wiodący temat tegorocznej edycji Europejskiego Kongresu Finansowego – integracja europejska wobec kryzysu bezpieczeństwa – znalazł rozwinięcie w branżowych dyskusjach, które wypełniły program drugiego i trzeciego dnia EKF.

Debatom towarzyszą duże oczekiwania i zainteresowanie, w toku debat i spotkań branżowych wypracowywane są bowiem praktyczne rozwiązania mogące wyeliminować bariery rozwojowe. Najważniejsze rozwiązania, wypracowane przez uczestników blisko 40 debat, sformułowane zostały w Rekomendacjach ogłoszonych na zakończenie Europejskiego Kongresu Finansowego.

Dostępne publicznie Rekomendacje od pięciu lat stanowią nielobbystyczne propozycje dla wszystkich decydentów mających wpływ na praktykę życia gospodarczego i politycznego. Prof. Leszek Pańkiewicz wskazał przykłady rozwiązań, które zostały zainicjowane dzięki Rekomendacjom EKF, takich jak rozwój rynku listów zastawnych czy opracowanie stanowiska w kwestii wejścia państw spoza strefy euro do Unii Bankowej, a także uporządkowanej likwidacji banków (*resolution*).

Tegoroczne Rekomendacje dotyczą przede wszystkim trendów i zjawisk mających bezpośredni związek z dalszą integracją europejską w obliczu trwającego kryzysu bezpieczeństwa. Wśród Rekomendacji jest także stanowisko Akademii EFC: młodzi ludzie chcą zmienić Polskę w raj dla talentów z całego świata i proponują, jak to zrobić. Członkowie Akademii EFC dyskutowali również o szansach rozwoju otwartych społeczeństw z Lechem Wałęsą, podczas spotkania w Europejskim Centrum Solidarności.

Uroczystość zakończenia V Europejskiego Kongresu Finansowego była również okazją do podkreślenia znaczenia mądrego gospodarowania przestrzenią miejską. Minister Środowiska Maciej Grabowski wręczył wyróżnienia laureatom konkursu „Projekt: Przestrzeń”, organizowanego przez Ministerstwo Środowiska. *Chcemy doceniać i promować projekty z rynku nieruchomości, które są przyjazne środowisku, człowiekowi i klimatowi* – powiedział Maciej Grabowski. Jacek Karnowski, Prezydent Miasta Sopotu i prof. Leszek Pańkiewicz wręczyli nagrodę zwycięzcy konkursu Miasta Sopotu za projekt rewitalizacji terenu Morskiego Oka w Sopocie.

„Kongres przez cały rok uczestniczy w istotnych debatach. (...) Wzięliśmy udział w publicznych konsultacjach Komisji Europejskiej dotyczących bezpieczeństwa dostaw gazu na szczeblu Unii Europejskiej, przygotowując stanowisko dzięki wsparciu ekspertów współpracujących z Europejskim Kongresem Finansowym. Stanowisko to jest kontynuacją debat i rekomendacji ubiegłorocznego Kongresu.”

Jan Krzysztof Bielecki
Przewodniczący Rady Programowej
Europejskiego Kongresu Finansowego

Silnym akcentem kończącym Kongres była debata oksfordzka poświęcona otwarciu się na imigrantów jako szansie na trawiące Unię Europejską problemy demograficzne. W debacie „Bez imigrantów Europę czeka porażka” starły się argumenty zwolenników i przeciwników tej tezy, w tym polskich studentów z Oksfordu i Cambridge.

Kongres się kończy, ale nigdy nie zasypia – podkreślił podczas uroczystego zakończenia Przewodniczący Rady Programowej Europejskiego Kongresu Finansowego Jan Krzysztof Bielecki. „Żyją” bowiem Rekomendacje EKF, czyli opracowywane w toku odbywających się przez cały rok licznych debat i spotkań propozycje rozwiązania kluczowych wyzwań stojących przed Polską i Europą.

Zapraszamy do włączenia się w działania podejmowane w ramach Europejskiego Kongresu Finansowego.

Patronat Honorowy Europejskiego Kongresu Finansowego 2015

Donald Tusk

Przewodniczący Rady Europejskiej

Komitety Honorowe

Lech Wałęsa

Prezydent RP w latach 1990–1995

Tadeusz Gocłowski

Ks. Arcybiskup Senior Archidiecezji Gdańskiej

Jan Krzysztof Bielecki

Premier RP w 1991 roku

Jan Szomburg

Prezes Zarządu Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową

Janusz Lewandowski

Posel do Parlamentu Europejskiego, Przewodniczący Rady Gospodarczej

Rada Programowa Europejskiego Kongresu Finansowego 2015

Jan Krzysztof Bielecki
*Przewodniczący Rady
Programowej Europejskiego
Kongresu Finansowego*

Beata Binek
*Prezes Zarządu,
Polski Instytut Dyrektorów*

Michał Chyczewski
*Stały Przedstawiciel RP
przy WTO*

Olgierd Dziekoński
*Sekretarz Stanu,
Kancelaria Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej*

Jerzy Gajewski
Prezes Zarządu, NDI S.A.

Maciej H. Grabowski
Minister Środowiska

Zbigniew Jagiełło
*Prezes Zarządu,
PKO Bank Polski*

Andrzej Jakubiak
*Przewodniczący Komisji
Nadzoru Finansowego*

Mirosław Kachniewski
*Prezes Zarządu,
Stowarzyszenie
Emitentów Giełdowych*

Dariusz Kacprzyk
*Prezes Zarządu, Bank
Gospodarstwa Krajowego*

Jacek Karnowski
Prezydent Miasta Sopotu

Stefan Kawalec
*Prezes Zarządu,
Capital Strategy*

Andrzej Kopyrski
*Wiceprezes Zarządu,
Bank Pekao S.A.*

Iwona Kozera
Partner, EY

Jacek Krawiec
*Prezes Zarządu,
PKN ORLEN S.A.*

Jarosław Kroc
*Prezes Zarządu,
Accenture*

Stacy Ligas
*Partner, szef działu
audytu instytucji
finansowych
w KPMG w Polsce*

Andrzej Malinowski
Prezydent, Pracodawcy RP

Waldemar Markiewicz
*Prezes Zarządu,
Izba Domów Maklerskich*

Mateusz Morawiecki
*Prezes Zarządu, Bank
Zachodni WBK S.A.*

Wojciech Paprocki
*Profesor, Szkoła Główna
 Handlowa*

Leszek Pawłowicz
*Dyrektor, Gdańska
 Akademia Bankowa*

Grzegorz Piwowar
*Wiceprezes Zarządu,
 Bank Pekao S.A.*

Jerzy Pruski
*Prezes Zarządu,
 Bankowy Fundusz Gwarancyjny*

Andrzej Reich
*Dyrektor Departamentu
 Regulacji Bankowych, Instytucji
 Płatniczych i Spółdzielczych
 Kas Oszczędnościowo
 -Kredytowych, Komisja
 Nadzoru Finansowego*

Marek Rosiński
*Partner Zarządzający,
 Baker & McKenzie
 Krzyżowski i Wspólnicy*

Jacek Rostowski
*Posel na Sejm RP,
 b. Wicepremier, Minister
 Finansów w latach 2007-2013*

Andrzej Sławiński
*Dyrektor Instytutu
 Ekonomicznego,
 Narodowy Bank Polski*

Jacek Socha
*Wiceprezes oraz Partner
 PwC w Polsce*

Iwona Sroka
*Prezes Zarządu,
 Krajowy Depozyt Papierów
 Wartościowych S.A.*

Beata Stelmach

*Prezes Zarządu, General
Electric Poland Sp. z o.o.*

Andrzej Suszycki

*Dyrektor przedstawicielstwa
w Polsce, Joschka Fischer &
Company*

Dariusz Szkaradek

*Partner Deloitte,
Sektor Instytucji Finansowych*

Jadwiga Sztabińska

*Redaktor Naczelna,
Dziennik Gazeta Prawna*

Paweł Tamborski

*Prezes Zarządu,
Giełda Papierów
Wartościowych
w Warszawie S.A.*

Andrzej Tersa

*Prezes Zarządu,
ENERGA S.A.*

Herbert Wirth

*Prezes Zarządu,
KGHM Polska Miedź S.A.*

Marek Woszczyk

*Prezes Zarządu, PGE Polska
Grupa Energetyczna S.A.*

The background of the page features an abstract composition of three-dimensional geometric shapes. In the foreground, a large, teal-colored block with a sharp, triangular cutout is prominent. Behind it and to the right, several black rectangular blocks are stacked and arranged in a way that suggests depth and movement. The lighting creates soft shadows, emphasizing the three-dimensional nature of the objects. The overall aesthetic is modern and architectural.

REKOMENDACJE
EUROPEJSKIEGO KONGRESU
FINANSOWEGO

Koniec zasady „Too big to fail” propozycja polskiego stanowiska w konsultacjach Financial Stability Board

Polska powinna aktywnie uczestniczyć w wypracowaniu rozwiązań mających na celu wprowadzenie międzynarodowych standardów dotyczących zdolności do absorpcji strat TLAC (Total Loss Absorbency Capacity) przez największe na świecie banki transgraniczne. Celem TLAC jest zagwarantowanie zdolności tych banków do absorpcji nieoczekiwanych strat bez naruszenia stabilności systemu finansowego i angażowania środków publicznych. W związku z powyższym Rada Stabilności Finansowej (Financial Stability Board; FSB) przygotowała dla grupy G20 dokument konsultacyjny, który zawiera opis dodatkowych wymogów ostrożnościowych wobec największych trzydziestu globalnych systemowo ważnych banków (Global Systemically Important Banks; G-SIBs). Polska nie jest członkiem G20 ani nie ma reprezentantów w FSB, jednak proponowane w dokumencie konsultacyjnym rozwiązania mogą mieć istotne znaczenie dla działających na polskim rynku finansowym banków będących spółkami zależnymi banków, które są zaliczane do G-SIBs – a w konsekwencji również dla stabilności całego polskiego systemu finansowego.

W liście do przywódców zgromadzonych na spotkaniu G20 Mark Carney, przewodniczący FSB, użył zwrotu: *ending too big to fail* (skończyć ze „zbyt dużymi, aby upaść”). Odnosi się on do ważnego i najczęściej podejmowanego w bankowości problemu tzw. hazardu moralnego. Nie kwestionując wagi zjawiska „zbyt dużych, aby upaść”, należy dodać konieczność rozwiązania co najmniej dwóch błędów systemowych, które podważają wiarygodność rynków finansowych i ułatwiają hazard moralny:

- opłacanie agencji ratingowych przez emitentów,
- opłacanie audytorów przez kontrolowanych.

Uzupełnieniem rekomendacji FSB powinna zatem być rezygnacja z wynagradzania:

- agencji ratingowych przez emitentów,
- audytorów przez kontrolowanych.

Organizatorzy Europejskiego Kongresu Finansowego przygotowali stanowisko polskich ekspertów¹ odnośnie do materiału konsultacyjnego FSB, nazwanego Projektem TLAC,

„Jednym ze sposobów radzenia sobie z zagrożeniami płynącymi z systemu finansowego są wyższe wymogi kapitałowe – dla wszystkich, a zwłaszcza systemowo ważnych instytucji. Zbyt niskie wymogi kapitałowe to niewątpliwie po części wina nadzorców. Ten błąd jest powoli naprawiany. (...) Nie sama jednak ilość kapitału się liczy, ale i jakość, czy może przede wszystkim jakość. Różnego typu kapitał hybrydowy jest jak poduszka powietrzna, która działa zawsze, za wyjątkiem sytuacji kiedy mamy wypadek. Kiedy pojawiają się duże straty, okazuje się, że nie pozwala ich sprawnie pokryć.”

Marek Belka
Prezes Narodowego Banku Polskiego

¹ Pełne stanowisko Europejskiego Kongresu Finansowego przekazane do Rady Stabilności Finansowej wraz z opisem metodologii jego opracowania jest dostępne na stronie internetowej EKF http://www.efcongress.com/sites/default/files/analizy/stanowisko_ekf_do_propozycji_rsf_nt_tlac_docx.pdf

„Pozyskanie funduszy jest kluczowe w procesie resolution. Nie będzie problemów z zachowaniem płynności, jeśli nie tylko instytucje finansowe, ale również ogół społeczeństwa uwierzy, że procedury resolution są spójne i godne zaufania. (...) Transgraniczne działania w obszarze resolution wiążą się z licznymi wyzwaniami, takimi jak wymiana informacji i uznawanie procesów resolution podjętych przez organ z innego państwa. W strefie euro będzie tylko jeden organ ds. resolution.”

Antonio Carrascosa
Member of the Board, Director of Resolution Planning and Decisions, Single Resolution Board

„Resolution Fund jest zdecydowanie za mały, by wesprzeć resolution dużych banków. Instytucja poddana procesowi resolution powinna mieć prawo korzystania z funduszy banku centralnego na takich samych zasadach, jakie stosuje się do innych firm funkcjonujących na rynku. Gdy instytucja ta będzie wystarczająco dokapitalizowana i jej obszary generujące straty zostaną właściwie zrestrukturyzowane, można liczyć na ponowne finansowanie z rynku.”

Peter Brierley
Head of Resolution Policy Division
Resolution Directorate
Bank of England

dotyczącego dodatkowych wymogów ostrożnościowych wobec G-SIBs. Zaprezentowali je podczas debaty publicznej zorganizowanej przez FSB.

ISTOTA TLAC I STANOWISKO EKSPERTÓW EUROPEJSKIEGO KONGRESU FINANSOWEGO

W powszechnych konsultacjach wzięło udział 59 uczestników, w tym: największe globalne banki, stowarzyszenia i związki banków m.in. z Wielkiej Brytanii, Włoch, Japonii i Chin, międzynarodowe instytucje i stowarzyszenia profesjonalistów (European Banking Federation, Financial Markets Law Committee, Institute of International Bankers), międzynarodowi regulatorzy i instytucje nadzorcze oraz indywidualni eksperci. Równolegle do wspomnianych konsultacji zainicjowanych przez FSB odbyła się debata europejska na temat MREL (*minimum requirement for own funds and eligible liabilities*), prowadzona przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (European Banking Authority; EBA). Jej ukoronowaniem było przyjęcie przez EBA projektu regulacyjnego standardu technicznego określającego poziom MREL. Zgodnie z zapowiedzią EBA – dzięki dużej elastyczności pozostawionej władzom krajowym – regulacje europejskie MREL, które dotyczą wszystkich banków, a nie tylko G-SIBs, nie będą kolidowały ze standardami TLAC, wręcz przeciwnie – będą się uzupełniały.

Założenia TLAC przewidują wprowadzenie dodatkowych wymogów ostrożnościowych wobec trzydziestu największych banków, które zostaną uznane za najważniejsze w świetle kreowanego przez nie ryzyka systemowego. Wspomniane wymogi mają na celu zwiększenie możliwości rekapitalizacji banków na wypadek ich uporządkowanej restrukturyzacji i likwidacji (*resolution*).

Zgodnie z propozycją, począwszy od 1 stycznia 2019 roku lub późniejszej daty – w zależności od wyników analiz przeprowadzanych w ramach Quantitative Impact Study – G-SIBs, które zostaną wskazane przez FSB, powinny dysponować kapitałem oraz instrumentami dłużnymi o wartości co najmniej 16–20% aktywów ważonych ryzykiem. Aktywa te mogłyby zostać skonwertowane na kapitał lub absorbować straty w sytuacji kryzysowej.

Dodatkowym wymogiem stawianym bankom jest konieczność utrzymywania opisywanych tu środków na poziomie co najmniej dwukrotności wskaźnika dźwigni, który stanowi inne narzędzie oceny stopnia dokapitalizowania banku, niezależne od poziomu ryzyka finansowego. Charakteryzowane środki powinny zapewnić możliwość kontynuowania funkcji krytycznych banku w procesie jego uporządkowanej likwidacji oraz chronić podatników przed ponoszeniem kosztów takiej upadłości poprzez eliminowanie konieczności stosowania mechanizmu bailout przez bank centralny bądź rząd.

Stanowisko polskich ekspertów związanych z Europejskim Kongresem Finansowym dotyczy w szczególności kwestii istotnych dla stabilności systemu finansowego w krajach goszczących (*host*). Część stanowiska przedstawiamy poniżej.

- Polscy eksperci podkreślili m.in., że w celu zapewnienia stabilności lokalnego sektora finansowego powinno być możliwe (na podstawie decyzji nadzorców krajowych) stosowanie wymogu *loss absorbency capacity* również wobec banków systemowo ważnych na poziomie krajowym (D-SIBs). Odbywać się to powinno przez wprowadzenie kolejnej grupy banków, a nie przez proste rozszerzenie grupy banków globalnych (G-SIBs), ponieważ stopień jednorodności tej grupy będzie znacznie mniejszy niż grupy G-SIBs. Banki, które w dużym kraju byłyby uznane za przeciętne, w mniejszym kraju mogą mieć status systemowo ważnych.
- W opinii polskich ekspertów minimalny wymóg TLAC ustalony na poziomie 16–20% aktywów ważonych ryzykiem, nie mniej jednak niż dwukrotność wymaganego w Bazylei III współczynnika dźwigni, w obecnych uwarunkowaniach wydaje się adekwatny. Wymogi nie są zaniżone, być może wymagają jednak uproszczenia.
- Wymogi TLAC/MREL należy stosować wobec banków zarówno na poziomie jednostkowym – aby zapewnić bezpieczeństwo poszczególnych jednostek – jak i skonsolidowanym – aby zapobiec transferowi ryzyka do podmiotów zależnych lub ograniczaniu ich swobody

„Warunkiem zasadniczym skutecznego procesu resolution jest właściwe przygotowanie na poziomie instytucji. Można dokonać restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji tylko jeśli nadaje się ona do restrukturyzacji. Konieczne jest w tym celu zidentyfikowanie funkcji krytycznych instytucji, ponieważ to one muszą być kontynuowane. Jest to szczególnie trudne w przypadku dużych transgranicznych banków.”

Bernhard Speyer
Senior Advisor, Senator's Office,
Berlin Senate for Finance

„Przyczyny kłopotów bardzo trudno zdiagnozować. Model biznesowy skomplikowanych organizacji trzeba czasem zmieniać latami. Różne pomysły jak ograniczyć ryzyko, takie jak sprzedaż złych aktywów czy dodatkowe finansowanie płynnościowe z EBC, mogą w przypadku bardzo dużych organizacji nie być wystarczające, by szybko odzyskać zaufanie rynku.”

Dariusz Szkaradek
Partner, Lider Sektora Instytucji
Finansowych w Polsce, Deloitte

wykorzystania kapitału, a także tworzeniu holdingów finansowych, w których podmiotem dominującym będzie instytucja nieregulowana. Grupa powinna dysponować środkami w wysokości odpowiadającej większej z dwóch kwot: kwocie wyliczonej dla grupy bądź sumie kwot wyliczonych dla poszczególnych banków i alokowanych na poziomie tych banków. Sposób rozlokowania TLAC powinien być pochodną przyjętej strategii *resolution*, a ta z kolei powinna wynikać ze struktury grupy i decyzji krajowych władz *resolution* z krajów macierzystych (*home*) i goszczących (*host*).

- Polscy eksperci podzielają opinię FSB, że środki przewidziane przez TLAC powinny być rozdzielane przez spółkę dominującą do systemowych spółek zależnych, które spełniają co najmniej jedno z kryteriów ryzyka lub wielkości (więcej niż 5% aktywów ważonych ryzykiem całej grupy, więcej niż 5% dochodów grupy, więcej niż 5% miary zlewarowania całej grupy, znaczenie dla wypełniania funkcji krytycznych firmy). Należałoby jednak dodać prawo goszczącego nadzorcy do decydowania o objęciu wymogiem TLAC również podmiotów zależnych, które nie spełniają tych kryteriów, ale istotnych systemowo w kraju goszczącym. Metoda dystrybucji funduszy TLAC powinna podlegać akceptacji nadzorczej przez panel nadzorców macierzystych i goszczących, podobnie jak przy stosowaniu metod zaawansowanych do pomiaru kapitału.

Czy wprowadzenie TLAC uleczy banki? Zdaniem ekspertów Europejskiego Kongresu Finansowego projekt TLAC nie wyeliminuje hazardu moralnego generowanego przez G-SIBs, ale może go ograniczyć.

Unia energetyczna czyli narzędzie wspierające renesans europejskiego przemysłu

Skomplikowana sytuacja europejskiego sektora energetycznego jest wynikiem wielu lat traktowania energetyki jako sfery wyłącznie w gestii poszczególnych państw. W połączeniu z równolegle prowadzoną polityką klimatyczną na poziomie UE, powstało regulacyjne zapętlenie, które trudno będzie rozwikłać: wspólnotowe cele klimatyczne tworzą ramy dla celów krajowych polityk energetycznych, co mechanicznie nadaje prymat tym pierwszym, kosztem cen energii w państwach UE. Jednocześnie obecna struktura europejskiego sektora energetycznego nadal w dużej mierze odzwierciedla podziały sprzed 2004 roku, gdy duża grupa państw postkomunistycznych, przez długie lata zależnych od b. ZSRR, dołączyła do Unii.

Zgłoszona przez Polskę idea Europejskiej Unii Energetycznej (EUE), którą w lutym 2015 roku Komisja Europejska rozpisała na propozycje konkretnych celów i działań, ma szansę włączyć energetykę w proces europejskiej integracji oraz wykorzystać ten strategiczny sektor do poprawy konkurencyjności europejskiej gospodarki. Współczesna unijna polityka energetyczna i klimatyczna należą do najważniejszych warunków zrównoważonego (długofalowego) rozwoju, ale nie stanowią jego siły napędowej. Co więcej, uparte dążenie do osiągnięcia ambitnych celów w obszarze ochrony klimatu przy pełnym poszanowaniu wyśrubowanych norm ochrony środowiska doprowadziło do utraty konkurencyjności przez europejską gospodarkę i stało się zagrożeniem dla strategii zrównoważonego rozwoju. Nie można bowiem mówić o zrównoważonym rozwoju w gospodarce, która od wielu lat rośnie wolniej niż jej otoczenie.

CO NALEŻY ZROBIĆ, BY GOSPODARKA UNII EUROPEJSKIEJ POWRÓCIŁA NA ŚCIEŻKĘ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU?

Europejski Kongres Finansowy 2015 rekomenduje następujące działania:

1. **Priorytetem polityki gospodarczej Unii Europejskiej musi się stać odzyskanie konkurencyjności przez gospodarkę europejską i renesans europejskiego przemysłu.** Realizacja tego celu nie powinna jednak nastąpić kosztem pogorszenia pozostałych warunków zrównoważonego rozwoju, jakimi są bezpieczeństwo energetyczne i poszanowanie środowiska naturalnego oraz klimatu.

„Kwestiami spornymi są wyważenie właściwej równowagi pomiędzy agendą klimatyczną i agendą energetyczną Unii Europejskiej oraz „ex-ante compliance check”, czyli badanie kontraktów zawieranych przez poszczególne państwa nie po ich zawarciu lecz przed, aby uniknąć kontraktów, które naruszają bezpieczeństwo dostaw i łamią solidarność europejską.”

Janusz Lewandowski
Przewodniczący Rady Gospodarczej
przy Prezie Rady Ministrów

„Potrzebujemy infrastruktury, ale znacznie ważniejsze jest powszechne zrozumienie, że musimy działać wspólnie, gdy dojdzie do sytuacji kryzysowej, a nie zamykać przepływy przez granice i kierować się tylko interesami narodowymi. Co więcej, solidarność jest miła, ale konieczne są też regulacje prawne określające jak dzielić się zasobami gazu w przypadku jego niedostatku.”

Oliver Koch
Deputy Head of Unit, Wholesale Markets;
electricity & gas, DG Energy,
European Commission

2. **Idea unii energetycznej**, zgłoszona przez Polskę i rozwinięta przez Komisję Europejską, jest projektem o dużym potencjale rozwojowym i integracyjnym, dlatego **powinno się ją wykorzystać jako następny, po traktacie lizbońskim, filar europejskiej integracji**. Z tego względu powinna zostać odważnie zaprojektowana i rozważnie wdrożona.

3. **Jądem Europejskiej Unii Energetycznej docelowo powinien być jeden wspólny system energetyczny**, który składałby się z jednego wspólnego rynku, jednego regulatora, jednego mechanizmu kompensującego oraz jednej ceny uprawnień do emisji i był **wyposażony w mechanizmy wzajemnych gwarancji bezpieczeństwa** na wypadek ekstremalnych zaburzeń zewnętrznych.

Jeden wspólny system energetyczny dla całej Europy będzie istotnie tańszy w budowie i w działaniu niż system składający się z powiązanych i współpracujących ze sobą systemów krajowych, powielających zainstalowane moce, konkurujących ze sobą kosztami wytworzonej energii, stosujących własne mechanizmy kompensujące oraz gromadzących własne rezerwy na wypadek przerw w ciągłości dostaw. Uwolniony w ramach wspólnego zintegrowanego systemu potencjał efektywności energetycznej, w postaci istotnie niższego kosztu wytworzenia i dostarczenia energii potrzebnej użytkownikom końcowym, stanie się poważnym źródłem przewag konkurencyjnych, których obecnie tak bardzo Europie brakuje.

4. Obszarem o dużym potencjale korzyści dla ochrony klimatu oraz konkurencyjności europejskiej gospodarki jest racjonalne wykorzystanie unijnych zasobów energii pierwotnej. W tym celu **Unia Europejska powinna wprowadzić jednolite zasady wykorzystywania zasobów energii pierwotnej, zarówno pochodzącej z paliw kopalnych, jak i z odnawialnych źródeł energii.** W procesie dekarbonizacji chodzi o to, by skutecznie ograniczać emisję dwutlenku węgla do atmosfery, a docelowo jej zaprzestać. W długiej perspektywie także paliwa kopalne mogą spełnić to kryterium pod warunkiem, że nie zostaną już dzisiaj arbitralnie wykluczone z programów badań i innowacji.

Zgodnie z dzisiejszym stanem wiedzy, w 2040 roku węgiel będzie wciąż zaspokajał 1/4 globalnego popytu na energię. W przypadku energii elektrycznej będzie to 30%. Zatem do tego czasu nie tylko nie uda się wyeliminować węgla z globalnego miksu energetycznego, ale jego udział pozostanie istotny. Z tego względu należy intensywnie inwestować w poszukiwanie efektywnej dekarbonizacji w obszarze wykorzystania węgla – gdyż jest to najbardziej dostępne pierwotne źródło energii – nie rezygnując jednak z poszukiwania innowacji w innych obszarach. Największymi konsumentami węgla będą Chiny i Indie. Jeśli powstaną innowacyjne technologie wykorzystania węgla, kraje te będą ich odbiorcami, jak to ma miejsce obecnie w przypadku OZE, i u siebie zredukują emisję dwutlenku węgla do atmosfery z korzyścią dla klimatu.

„Epoka kamienia nie zakończyła się z powodu braku kamienia. Jej koniec wynikał z dokonanego skoku technologicznego, wynalezienia nowej technologii. Powinniśmy brać to pod uwagę w naszej strategii energetycznej. (...) Z perspektywy globalnej Europa może konkurować z gospodarkami o rozmiarze XXL takimi jak Chiny, Indie, Brazylia czy USA tylko jeśli państwa europejskie będą działały wspólnie i współpracowały w oparciu o kompromis, również w sektorze energetycznym.”

Joschka Fischer
Wicekanclerz Minister Spraw Zagranicznych
Niemiec w latach 1998-2005

„Ceny hurtowe energii w Europie są konkurencyjne w stosunku do cen w Ameryce i innych regionach. Jednak różnica pomiędzy cenami hurtowymi a cenami dla końcowego użytkownika w Europie jest dziesięciokrotna. Końcowy użytkownik płaci za energię elektryczną oraz za dystrybucję i przesył. Do tego dochodzą podatki. Wynikają one z tego, że musimy ograniczać wpływ na klimat oraz promować źródła odnawialne. Pytanie, czy możemy te cele osiągnąć mniejszym kosztem?”

Esa Hyvärinen
Senior Vice President, Fortum Corporation

„Polityka klimatyczna UE jest mocno przechylona w stronę źródeł odnawialnych, a dekarbonizacja jest w niej rozumiana jako proces usuwania węgla i kopalin z produkcji energii na rzecz innych technologii. A przecież to nie kopaliny tylko emisje mają wpływ na zmiany klimatu. Jeśli dziś odrzucimy węgiel, staniami bokiem do ropy, a gaz będziemy tylko tolerowali jako „paliwo przejściowe”, nikt nie będzie inwestował w technologie umożliwiające dalsze obniżanie emisyjności spalania tych surowców.”

Jacek Krawiec
Prezes Zarządu PKN Orlen S.A.

5. **Ważne jest przejście z obecnego systemu wspierania rozwoju technologii w sposób selektywny (wiatr – tak, węgiel – nie, atom – tu tak, a tam nie itd.) na wsparcie technologicznie neutralne.** W procesie kreowania innowacji Komisja Europejska powinna zająć pozycję lidera, na którym spoczywa misja wytyczenia kierunku rozwoju poprzez zidentyfikowanie głównych wyzwań oraz opracowanie wizji europejskiej gospodarki przyszłości. Taką wizją jest np. zintegrowana energetycznie gospodarka Europy, do której doprowadzi nas Europejska Unia Energetyczna. Rolą Komisji Europejskiej jest też wyasygnowanie adekwatnych kwot z budżetu, które poprzez programy badań narodowych, koordynowanych przez zespoły niezależnych ekspertów, zostaną zainwestowane w poszukiwanie rozwiązań realizujących wizję gospodarki przyszłości.
6. **Już na początku budowy Europejskiej Unii Energetycznej priorytetem powinno się stać przełamanie obaw krajów członkowskich o własne bezpieczeństwo energetyczne. Służyć temu mogą konkretne działania będące przejawem solidarności energetycznej i budujące wzajemne zaufanie.** Z perspektywy krajów Europy Środkowej i Wschodniej, płacących wyższe ceny za gaz ziemny tylko z tego powodu, że są nadal uzależnione od jednego dostawcy, przejawem takiej solidarności będzie gotowość innych krajów członkowskich do aktywnego przeciwstawienia się polityce dyskryminacji cenowej, stosowanej przez wschodniego dostawcę gazu. Z perspektywy krajów Europy Zachodniej, przejawem solidarności energetycznej będzie gotowość do zwiększenia limitów transgranicznego handlu energią elektryczną.
7. **Ważnym czynnikiem sprzyjającym budowie wzajemnego zaufania jest uznanie prawa krajów członkowskich do wypracowania własnych strategii dojścia do wizji zjednoczonej energetycznie Europy w uzgodnionym terminie.** Istotnym argumentem przemawiającym za takim podejściem są występujące obecnie w poszczególnych krajach różnice w emisyjności miksów energetycznych, których przy aktualnie znanych technologiach nie da się usunąć bez poniesienia istotnych kosztów społeczno-gospodarczych (utrata konkurencyjności, utrata miejsc pracy). Dlatego ważne jest, by w procesie budowy

zintegrowanego sektora energii w Europie uwzględniać różnice w kosztach dostosowań i odpowiednio je adresować w ramach mechanizmów kompensujących.

8. **Polska powinna się aktywnie włączyć w proces tworzenia Europejskiej Unii Energetycznej, ponieważ pozostawienie tego procesu jego własnemu biegowi byłoby dla nas nie tylko kosztowne, ale i groźne.** W naszej części Europy jest bardzo mało miejsca na samodzielne działania w tak zglobalizowanym sektorze jak energia. Polska sama, jak każdy inny kraj w Europie, nie sprosta współczesnym wyzwaniom i konkurencji ze strony wielkich gospodarek, takich jak USA czy Chiny, a także zagrożeniu, które tworzy Rosja. Polska, jako inicjator Europejskiej Unii Energetycznej, nie tylko powinna wspierać ten projekt, ale przede wszystkim odegrać w nim aktywną rolę – dysponujemy bardzo unikatowym miksem energetycznym, z czym wiążą się problemy, których nikt za nas i dla nas nie rozwiąże. Problemem Polski na forum Unii Europejskiej nie jest to, że mamy własne, odrębne zdanie na temat tempa dekarbonizacji (wynikające ze specyfiki posiadanego miksu energetycznego, którego zmiana wymaga czasu), lecz to, że nie przedstawiamy długofalowej strategii rozwiązania naszego gordyjskiego (węglowego) węzła.
9. Rozwiązań służących dekarbonizacji polskiej gospodarki należy poszukiwać w obszarze nowych technologii, związanych z coraz czystszy wykorzystaniem węgla. W tym celu **należy jak najszybciej opracować długofalową, strategiczną wizję rozwoju polskiej gospodarki, która wpisywałaby się w perspektywę zintegrowanej energetycznie**

„Polska stara się wypełniać wszystkie cele – klimatyczne, dostępności cenowej, bezpieczeństwa – ale musimy mieć świadomość, że żadna unia energetyczna nie powiedzie się, jeśli nie będzie efektywna kosztowo. Tylko wtedy będziemy w stanie oferować naszym odbiorcom możliwie najtańszą energię, która będzie stymulować konkurencyjność Unii.”

Marek Woźniak
Prezes Zarządu PGE Polskiej
Grupy Energetycznej S.A.

Europy, wykorzystującej potencjał własnych zasobów naturalnych, w tym leżącego na naszym terytorium węgla. W ślad za tym **powinny pójść znaczące nakłady na badania i innowacje**. Odpowiednio ukierunkowane, interdyscyplinarne badania (podstawowe, stosowane i wdrożeniowe) powinny być realizowane przez wyspecjalizowane ośrodki, koordynujące współpracę nauki z przemysłem. Węgiel i jego innowacyjne wykorzystanie to duża szansa dla Polski. Szansa budowy gospodarki innowacyjnej, szansa wykorzystania zasobów węgla, droga wyjścia na forum międzynarodowym z energetycznego impasu oraz możliwość pobudzenia rozwoju Śląska, ważnego regionu Europy i Polski, dla którego nikt dzisiaj nie ma konstruktywnej propozycji.

Wiarygodność przez powszechność

Rekomendujemy, aby jednym z głównych celów Unii Rynków Kapitałowych było zwiększenie wiarygodności rynków kapitałowych poprzez wspieranie rozwoju powszechnej dostępności ocen rzetelności emitentów papierów wartościowych, w szczególności z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Należy przeanalizować możliwości, a następnie podjąć działania, które dałyby impuls do rozwoju modelu biznesowego eliminującego konflikt interesów na linii oceniany i oceniający, znanego z modelu funkcjonowania agencji ratingowych, gdzie oceniający jest opłacany przez ocenianego.

UZASADNIENIE

Unia Rynków Kapitałowych została przedstawiona jako jeden z kluczowych projektów obecnej Komisji Europejskiej, kierowanej przez przewodniczącego Jean-Claude'a Junckera. Głównymi przesłankami do podjęcia działań, które zmierzałyby do powołania Unii Rynków Kapitałowych, są według Komisji, obniżenie wzrostu gospodarczego w Unii Europejskiej, utrzymujące się wysokie bezrobocie oraz spadek poziomu inwestycji. Komisja podkreśla, że głównym celem Unii Rynków Kapitałowych powinno być stymulowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz wzrostu zatrudnienia, a w konsekwencji zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki Unii Europejskiej. W warunkach kredytocentrycznego modelu finansowania cel ten zostałby osiągnięty – zgodnie z zamierzeniami Komisji Europejskiej – poprzez umożliwienie efektywnej alokacji kapitału dzięki rozwojowi pozakredytowych form finansowania i inwestowania go w europejskie przedsiębiorstwa i infrastrukturę.

Eksperci Europejskiego Kongresu Finansowego wzięli udział w międzynarodowych konsultacjach dotyczących koncepcji, celów i perspektyw Unii Rynków Kapitałowych. Na podstawie wyników badania w którym uczestniczyło około 30 ekspertów rynku kapitałowego, oraz we współpracy z Komitetem Nauk o Finansach Polskiej Akademii Nauk zostało przygotowane stanowisko Europejskiego Kongresu Finansowego¹.

„Finansowanie bankowe może być wystarczające dla instytucji starających się dogonić rozwiniętych graczy na rynku. Dla innowacyjnych projektów typu start-up ważny jest rozwinięty rynek kapitałowy, aby mogły one korzystać z funduszy innych niż tylko bankowe. Agenda Unii Rynków Kapitałowych powinna prowadzić do właściwej równowagi źródeł finansowania, tak by zaspokoić różne potrzeby. (...) Obserwujemy potężny lobbying ze strony banków, które nie chcą konkurencji w finansowaniu gospodarki realnej.”

Nicolas Véron
Senior Fellow, Bruegel

¹ Pełne stanowisko Europejskiego Kongresu Finansowego przekazane do Komisji Europejskiej wraz z opisem metodologii jego opracowania jest dostępne na stronie internetowej EKF http://www.efcongress.com/sites/default/files/analizy/stanowisko_ekf_dot._cmu.pdf

„Cel powołania Unii Rynków Kapitałowych jest bardzo szlachetny. Pytanie tylko jak to zrobić na rynku, który jest tak szalenie zróżnicowany, bo przecież Europa jest bardzo zróżnicowana pod względem rozwoju rynków kapitałowych.”

Iwona Sroka
Prezes Zarządu, Krajowy Depozyt
Papierów Wartościowych S.A.

Jeden z głównych wniosków zawartych w opracowaniu stanowiska wskazuje, że dalszy rozwój rynków kapitałowych nie będzie możliwy bez przywrócenia zaufania i zwiększania ich wiarygodności. Eksperti proponowali, żeby podnieść wiarygodność m.in. poprzez upowszechnienie oceny ryzyka inwestycyjnego przez niezależne ośrodki analityczne, które w szczególności działają, na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw oraz inwestorów indywidualnych.

Według ekspertów rozpowszechnienie niezależnych ocen wiarygodności emitentów jest:

- szczególnie istotne w odniesieniu do małych i średnich przedsiębiorstw, które nie są w stanie ponieść kosztów badań przeprowadzanych przez największe agencje ratingowe;
- kluczowe dla wyeliminowania konfliktu interesów charakterystycznego dla funkcjonowania największych agencji ratingowych, gdzie ocenianemu jest opłacany przez ocenianego.

Brak ośrodków analitycznych wyspecjalizowanych w segmencie małych i średnich przedsiębiorstw warunkuje znaczne ograniczenie dostępności do wystandaryzowanej informacji na temat sytuacji finansowej tych przedsiębiorstw. Skutkuje to zwiększeniem ryzyka po stronie inwestorów. W tej sytuacji szczególnie dyskryminowani są inwestorzy indywidualni i zagraniczni. Ponadto brak powszechności analiz i ocen wiarygodności emitentów powoduje wzrost kosztów finansowania dla przedsiębiorstw, co negatywnie wpływa na ich możliwości finansowania się z wykorzy-

staniem instrumentów publicznego rynku kapitałowego. **Stworzenie lokalnych ośrodków analitycznych specjalizujących się w ocenie sytuacji finansowej małych i średnich przedsiębiorstw poprawiłoby przejrzystość i wiarygodność rynku, zmniejszyłoby ryzyko po stronie inwestorów oraz obniżyłoby koszty pozyskiwania kapitału przez wiarygodnych emitentów.** Pozytywnym skutkiem dla rynku kapitałowego byłoby również poszerzenie bazy inwestorów i zwiększenie płynności rynku.

Ośrodki analityczne powinny działać na zasadach komercyjnych. Współfinansowanie ze środków europejskich powinno być jedynie wsparciem i zachętą do powoływania takich instytucji, przy czym środki te nie stanowiłyby dotacji i podlegałyby zwrotowi na określonych zasadach lub miałyby charakter udziałowy.

W parze z działaniami na rzecz upowszechnienia ocen wiarygodności emitentów powinny iść działania, które miałyby na celu segmentację rynku giełdowego, wyodrębniającą najbardziej transparentne segmenty wyłącznie dla spółek posiadających oceny ratingowe.

„Projekt Unii Rynków Kapitałowych mówi, że sekurytyzacja pożyczek dla sektora MŚP poprawi finansowanie tego sektora. Problem wzrostu akcji kredytowej nie polega jednak obecnie na braku podaży kredytów, ale na braku popytu na nie. Ponadto, kryzys pokazał, że sekurytyzacja jest procykliczna i zwiększa wzajemne powiązania i zależności w ramach systemu bankowego i rynku kapitałowego.”

Christophe Nijdam
Secretary General, Finance Watch

Więcej rynku w stopach referencyjnych

„Ważnym problemem, który Unia Europejska próbowała zaadresować, do tej pory bez rezultatu, są nierównowagi wewnątrz strefy euro, nierównowagi wewnątrz Europy. Nie chodzi tu tylko o konkurencyjność Unii Europejskiej wobec reszty świata, ale również o konkurencyjność poszczególnych krajów wobec siebie. Zmiany tej konkurencyjności bez kanału kursowego, z zerową niemal inflacją, są bardzo trudne.”

Mateusz Szczurek
Minister Finansów

Poniższa rekomendacja stanowi uszczegółowienie rekomendacji EKF z 2012 roku pt. „Więcej rynku w sektorze bankowym” w zakresie odbudowy wiarygodności rynku międzybankowego.

W świetle przygotowywanych nowych regulacji UE dot. stawek referencyjnych rekomenduje się, aby kraje UE przeprowadziły reformę stawek referencyjnych rynku pieniężnego, uwzględniając:

1. Modernizację obecnych stawek referencyjnych, na których bazuje wycena bardzo dużej części instrumentów finansowych.
2. Stworzenie nowych stawek referencyjnych rynku pieniężnego, które stanowiłyby alternatywę dla obecnie stosowanych.
3. System monitoringu kształtowania się stawek referencyjnych na tle rynkowych cen transakcyjnych.

Z dotychczasowych doświadczeń Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR) wynika, że:

- wprowadzenie do wyliczania stawek referencyjnych danych z rzeczywiste zawieranych transakcji obniża ryzyko systemowe na rynkach finansowych;
- nawet jeżeli zmienność cen rynkowych jest większa niż dla dotychczasowych indeksów, to istnieją wypracowane przez IBnGR empiryczne metody pozwalające w sposób transparentny i niemanipulowalny

zredukować zmienność do poziomów adekwatnych do potrzeb instrumentów wykorzystujących stawki referencyjne;

- użycie danych transakcyjnych jest komplementarne w stosunku do innych form szacowania stawek referencyjnych i w świetle regulacji UE jest priorytetem.

Reforma powinna zapewnić poprawę funkcjonowania oraz odporność na manipulację stawek referencyjnych stosowanych w UE. Powinna wspomagać również system nadzoru.

Modernizacja stawek referencyjnych powinna być przeprowadzona w sposób zapewniający bezpieczeństwo prawne i ekonomiczne systemu bankowego.

Wprowadzenie elementów rynkowych pozwoli na kształtowanie (w szczególności nowych) stawek referencyjnych na reprezentatywnych zbiorach transakcyjnych instrumentów finansowych, co pozwoli zmniejszyć ryzyko manipulacji oraz zwiększyć transparentność i reprezentatywność stawek referencyjnych.

UZASADNIENIE

Indeksy rynku pieniężnego stanowią istotny punkt referencyjny dla każdej gospodarki. Są wykorzystywane jako podstawa do wyceny różnych produktów finansowych. Na przykład trzymiesięczny USD LIBOR stanowi indeks determinujący wysokość przepływów w instrumentach pochodnych opiewających na łączną kwotę 100 bln USD, natomiast WIBOR (wszystkie terminy) służy jako indeks dla ok. 6 bln PLN derywatów odsetkowych i przeszło 400 mld PLN kredytów.

„Słyszeliśmy nie raz, że wspólna waluta nie może funkcjonować bez wspólnej polityki gospodarczej. Sądzę, że myli się tu przyczynę ze skutkiem. Waluta powinna wspierać gospodarkę i powinna być mniej lub bardziej dostosowana do gospodarki, nie zaś vice versa. Jednolity rynek dobrze służy promowaniu konkurencyjności, podczas gdy wspólna polityka gospodarcza już niekoniecznie. Zawiera ona element planowania mogący blokować rozwój w pewnych dziedzinach, w których byłby on możliwy.”

Książę Michael von Liechtenstein
Chairman, Geopolitical Information
Service AG

„To, że aktywna polityka monetarna EBC była skuteczna w wyprowadzeniu gospodarki Europy ze stagnacji, nie znaczy, że w przyszłych kryzysach będzie także skuteczna. (...) Dalszym krokiem w usprawnianiu strefy euro powinno być stworzenie mechanizmów wspólnej polityki fiskalnej, nie tylko unikania zbyt luźnej polityki przez poszczególne kraje, ale także stworzenie wspólnej polityki, która byłaby ekspansywna w trudnych czasach i restrykcyjna w dobrych czasach.”

Jacek Rostowski
Poseł na Sejm RP, b. Wicepremier,
Minister Finansów w latach 2007–2013

Reforma indeksów rynku pieniężnego została zapoczątkowana przez raport komisji Wheatleya, czego następstwem były dokument grupy roboczej przy Banku Rozliczeń Międzynarodowych, rekomendacje EBA/ESMA oraz IOSCO. Opracowana została propozycja Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki w instrumentach finansowych i umowach finansowych, a Financial Stability Board opublikowała kompleksowy raport bazujący na pracach Market Participants Group oraz IOSCO.

Uczestnicy rynku finansowego podjęli próbę zreformowania indeksów, czemu przyświecały dwa podstawowe cele. Pierwszym celem było wzmocnienie odporności indeksu na manipulacje, które wielokrotnie w przeszłości zniekształcały stawki LIBOR i EURIBOR. Drugim celem było zwiększenie reprezentatywności stawki, a więc możliwości jej powszechnego zastosowania jako indeksu dla produktów bilansowych i pozabilansowych. W zgodnej opinii reformatorów, remedium na obie potencjalne słabości indeksów jest zmiana ich charakteru z deklaratywnego na transakcyjny, a więc opartego na rzeczywistych cenach depozytów.

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową od 2012 roku gromadzi w ramach Systemu Monitoringu Rynku Pieniężnego (SMRP) dane na temat cen depozytów negocjowanych, przyjmowanych przez banki komercyjne działające w Polsce.

Projekt SMRP powstał z inicjatywy Instytutu i 12 banków w celu budowy bazy danych na temat kształtowania się rzeczywistych kosztów finansowania sektora bankowego, a co za tym idzie – możliwości porównania tych kosztów z innymi stawkami rynku pieniężnego. Obecnie z systemu SMRP korzysta 21 banków reprezentujących ponad 95% sumy bilansowej polskiego systemu bankowego.

SMRP spełnia wymogi rekomendowane i pożądane przez instytucje pracujące nad reformą stawek referencyjnych w Unii Europejskiej. Wartością dodaną statystyk SMRP jest źródło informacji cenowej opartej na szerokim spektrum danych transakcyjnych, pochodzących od instytucji finansowych o różnym stopniu płynności i różnej polityce zarządzania pasywami. W efekcie uczestnicy systemu (banki komercyjne, które przystąpiły do SMRP) oraz podmioty uprawnione (nadzór finansowy – KNF i bank centralny – NBP) posiadają dostęp m.in. do stawek w różnych przekrojach (terminowych i segmentów klienckich), co umożliwia badanie siły i kierunku procesów transmisyjnych na złotowym rynku depozytowym w Polsce, a także elastyczności cenowej i zmieniającej się preferencji płynności klientów.

Cyberbezpieczeństwo sektora finansowego

W związku z poważnymi incydentami bezpieczeństwa informacji w Polsce EKF wypracował rekomendacje dotyczące cyberbezpieczeństwa sektora finansowego.

CELE:

1. Zapewnienie efektywnej, spójnej i jednolitej ochrony instytucji finansowych.
2. Uszczelnienie obecnych funkcjonujących procesów bezpieczeństwa w sektorze finansowym.
3. Wykorzystanie doświadczeń z zakresu cyberbezpieczeństwa sektora finansowego w pozostałych obszarach gospodarki kraju.

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA:

1. **Zbudowanie wspólnego systemu ochrony sektora finansowego** poprzez:
 - powołanie organizacji/jednostki międzybankowej koordynującej działania w zakresie wymiany informacji o wektorach ataków na poszczególnych uczestników sektora,
 - opracowywanie i rozpowszechnianie rozwiązań technicznych i/lub procesowych przeciwdziałających zidentyfikowanym wektorom ataków,
 - zaangażowanie regulatora do działań zmierzających do wypracowania

„Każdy bank z osobna może zrobić dużo, żeby się uchronić przed cyberprzestępczością, banki razem w sposób zgodny z prawem mogą wymieniać się informacjami, natomiast wszystkie te działania są działaniami defensywnymi. Mój pomysł jest taki, żeby banki wspólnie z agencjami bezpieczeństwa informatycznego w Polsce spróbowały zrobić coś wspólnie i podjąć działania zmierzające do przejścia do ofensywy.”

Zbigniew Jagiełło
Prezes Zarządu, PKO Bank Polski

„Ilu jest Polaków „cyfrowych”? Jest to ok. 11% populacji „18 plus”, a w 2010 r. ta grupa była 7 razy mniejsza. Szacujemy, że w 2020 r. to będzie ponad 3/4 polskich konsumentów w wieku 18–60 lat, czyli mówimy o trendzie, w którym za pięć lat większość Polaków będzie cyfrowa i o tym muszą myśleć instytucje finansowe już dzisiaj.”

Jerzy Kalinowski
Partner, Szef grupy doradczej w zakresie strategii i operacji w KPMG w Polsce i w Europie Środkowo-Wschodniej

i zbudowania systemu ochrony sektora finansowego, w tym powołania w/w organizacji,

- zaangażowanie jednostek/organizacji państwa (np. Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego) do systemowej współpracy z powołaną jednostką w sektorze,
- zobligowanie wszystkich uczestników sektora finansowego do niezwłocznego przekazywania informacji technicznych o metodach/sygnaturach ataków/incydentów bezpieczeństwa,
- nawiązanie współpracy z podobnymi organizacjami funkcjonującymi poza granicami kraju oraz innymi komercyjnymi firmami zajmującymi się monitorowaniem i reagowaniem na incydenty bezpieczeństwa elektronicznego na świecie.

2. **Opracowywanie i aktualizowanie technicznych, legislacyjnych oraz procesowych zaleceń w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa:**

- operacji wykonywanych przez klientów – niezależnie od kanałów, w których się komunikują;
- organizacji będących uczestnikami sektora finansowego;
- usług (technicznych) świadczonych przez podmioty trzecie na rzecz uczestników sektora finansowego.

3. **Opracowanie programu edukacyjno-informacyjnego dla klientów sektora finansowego w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu oraz bankowości elektronicznej, czy też szerzej – usług finansowych.** Realizacja takiego programu powinna odbywać się na platformie międzybankowej, np. pod egidą ZBP.

Mobilizacja długoterminowych oszczędności krajowych

Polska gospodarka cierpi na niedostatek długoterminowych oszczędności krajowych. Jednocześnie przyszli emeryci potrzebują dodatkowego kapitału na starość, aby zamortyzować postępujący spadek stopy zastąpienia w obowiązkowym systemie emerytalnym. W związku z tym rekomendujemy:

1. Rozwój dobrowolnych programów emerytalnych (III filar) skonstruowanych tak, aby uczestnictwo w nich było jak najbardziej powszechne. W tym celu postulujemy:
 - połączenie dobrowolnego wkładu pracownika z uzupełnieniem ze strony pracodawcy oraz wsparciem od państwa;
 - zastosowanie mechanizmu, w którym pracownicy zostaną automatycznie zapisani do programu, ale będą mogli zdecydować o wycofaniu się z niego, przy jednoczesnym stwarzaniu okoliczności zachęcających do pozostawania w programie.
2. Eliminację barier rozwoju rynku kapitałowego – powinno to sprzyjać zwiększeniu dostępności długoterminowych instrumentów inwestycyjnych dla oszczędzających i poszerzeniu źródeł stabilnego finansowania sektora bankowego. W tym celu postulujemy w szczególności:
 - wprowadzenie zmian regulacyjnych ułatwiających emisję listów zastawnych;

„Tylko 3% oszczędności polskich gospodarstw domowych to są środki zainwestowane bezpośrednio w akcje notowane na GPW. Ja osobiście oceniam to jako olbrzymi potencjał. Dokument konsultacyjny dot. CMU wskazuje na to, że trzeba przygotować i uruchomić takie mechanizmy dzięki którym w większym stopniu będzie możliwe zaangażowanie oszczędności gospodarstw domowych do tego, aby te oszczędności były w bezpośredni sposób powiązane ze wzrostem gospodarek regionu, żeby mogły z niego czerpać.”

Paweł Tamborski
Prezes Zarządu, Giełda Papierów
Wartościowych w Warszawie S.A.

„Każda grupa bankowa w Polsce będzie zainteresowana posiadaniem banku hipotecznego w swojej grupie. Mając na uwadze regulacje krajowe i unijne, punktu widzenia pozyskiwania finansowania, nie ma dzisiaj innej drogi niż listy zastawne.”

Grzegorz Piwowar
Wiceprezes Zarządu
Bank Pekao S.A.

- wdrożenie dyrektywy MiFID II, które wymuszałoby na pośrednikach finansowych oferowanie klientom produktów inwestycyjnych lepiej odpowiadających ich potrzebom, a także sprzyjałoby obniżeniu kosztów tych produktów.

3. Wprowadzenie mechanizmów promujących wzrost oszczędności w gospodarstwach domowych w odniesieniu do programów rządowych, które wspierają budownictwo mieszkaniowe.

UZASADNIENIE

Polska cierpi na niedostatek oszczędności krajowych, a w szczególności oszczędności długoterminowych, co ogranicza możliwości rozwoju kraju i zagraża stabilności makroekonomicznej.

O niedostatku krajowych oszczędności w Polsce świadczy nasza międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto (MPIN – różnica między wszelkimi aktywami zagranicznymi i zobowiązaniami zagranicznymi kraju). Wskaźnik ten – informujący, czy dany kraj jest wierzycielem, czy dłużnikiem netto w stosunku do zagranicy – w Polsce według danych na koniec 2014 roku ma wartość ujemną w wysokości około 67% PKB, co plasuje nasz kraj w grupie o największym ryzyku wśród wschodzących na świecie gospodarek. Istotnym czynnikiem ryzyka związanego z niedostatkiem oszczędności krajowych jest również znaczny udział nierezydentów wśród osób posiadających polskie papiery skarbowe – w 2014 roku wyniósł on 59%. Co istotne, deficyt oszczędności krajowych występuje mimo relatywnie niskiego poziomu inwestycji, a w szczególności niskich nakładów kapitałowych sektora prywatnego.

Aby wzmocnić potencjał gospodarczy Polski i przybliżyć się pod względem poziomu życia do bogatych krajów Europy Zachodniej, niezbędny jest wzrost inwestycji. Wymaga to zwiększonej akumulacji krajowego kapitału. Doświadczenia światowego kryzysu finansowego oraz kryzysu strefy euro wyraźnie uwidoczniły ryzyko uzależniania wzrostu od zagranicznego kapitału pożyczkowego i pokazały, że ryzyko to występuje również w odniesieniu do krajów należących do strefy euro.

Obecnie na tle UE stopa oszczędności w Polsce jest niska; szczególnie niska jest stopa oszczędności polskich gospodarstw domowych. Z tego względu, aby osiągnąć stabilizację

wzrost gospodarczy Polski, potrzebny jest istotny wzrost stopy oszczędności krajowych, szczególnie w kontekście przyszłego ograniczenia dostępności środków unijnych oraz niekorzystnych zmian demograficznych.

Długoterminowe oszczędności krajowe są potrzebne, aby sektor bankowy – po wprowadzeniu nowych rozwiązań regulacyjnych – był w stanie dostarczać gospodarce długoterminowe kredyty.

Zmiany regulacyjne w sektorze bankowym w ramach umowy Bazylea III zasadniczo ograniczają możliwości udzielania przez banki długoterminowych kredytów w oparciu o krótkoterminowe depozyty. Stąd, aby umożliwić finansowanie długoterminowych projektów infrastrukturalnych i energetycznych, a także mieszkalnictwa, konieczne jest pobudzenie rozwoju długoterminowych oszczędności krajowych.

Przyszli emeryci potrzebują dodatkowych oszczędności, aby zamortyzować stopniowy spadek stopy zastąpienia w obowiązkowym systemie emerytalnym.

W obowiązkowym systemie emerytalnym będzie następować obniżanie stopy zastąpienia. Jednocześnie wzrośnie liczba osób, w których sytuacji do osiągnięcia poziomu emerytury minimalnej będą niezbędne dopłaty ze środków publicznych. Rozwój dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnych mógłby łagodzić skutki spadku stopy zastąpienia w obowiązkowym systemie emerytalnym, a w wypadku wliczania części emerytury III filaru do emerytury minimalnej mógłby także ograniczać potrzeby dopłat do emerytur minimalnych. Według ocen Banku Światowego, aby utrzymać stopę zastąpienia na poziomie zbliżonym do dzisiejszego, Polacy powinni odkładać około 10% swojego dochodu. Najogólniej mówiąc, **Polacy dla własnego dobra powinni oszczędzać na emeryturę; jednocześnie przynosiłoby to korzyści krajowi.**

„Silna i wzmocniona ochrona konsumentów na rynku usług finansowych, także bankowych, jest najprawdopodobniej w Polsce potrzebna i wymaga pewnego wzmocnienia ponieważ zarówno przy franku szwajcarskim jak i przy innych produktach, mieliśmy do czynienia z „misselingiem”, który zachwiał zaufaniem do całego sektora. Instytucje finansowe nie konkurują ze sobą jakością usług (...) tylko konkurują chodzeniem na skrótę.”

Adam Jasser
Prezes, Urząd Ochrony Konkurencji
i Konsumentów

Dotychczasowe próby promowania dobrowolnych oszczędności emerytalnych w Polsce przyniosły niewielkie rezultaty, kolejne zaś programy (PPE, IKE, IKZE), wspierane przez państwo, odnoszą coraz mniejsze efekty.

Według danych na koniec 2014 roku w Polsce aktywa Pracowniczych Programów Emerytalnych (PPE) stanowiły 0,59% PKB kraju, aktywa zgromadzone na Indywidualnych Kontach Emerytalnych (IKE) wynosiły 0,29% PKB, natomiast aktywa na Indywidualnych Kontach Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE) niespełna 0,02% PKB.

Wbrew częstym obiegowym opiniom decyzje Polaków dotyczące spraw emerytalnych nie różnią się od decyzji obywateli innych państw.

W innych krajach, podobnie jak w Polsce, na emeryturę aktywnie oszczędzają głównie zamożne osoby, a zachęcanie osób mało zarabiających do oszczędzania na starość za pomocą ulg podatkowych zasadniczo jest nieskuteczne. Ulgi podatkowe ani nie zwiększają liczby osób oszczędzających, ani nie przynoszą istotnego wzrostu oszczędności w gospodarce. Powodują jedynie przesunięcie oszczędności do produktów wspieranych subsydiami, a w wypadku opodatkowania EET oznaczają transfer fiskalny od ogółu podatników do osób o wyższych dochodach (90% wpłat na konta IKZE, stymulowanych zachętami podatkowymi, pochodzi od 20% podatników o najwyższych dochodach).

Powszechne uczestnictwo gwarantują przymusowe lub quasi-przymusowe programy oszczędzania, którymi są obejmowani pracownicy różnych instytucji. W wypadku systemów dobrowolnych dużą liczbę uczestników udaje się pozyskać, jeśli zapisanie do nich następuje automatycznie. Wycofanie się z takich programów z reguły wymaga aktywnej decyzji; jednocześnie uczestnicy otrzymują czytelne zachęty finansowe skłaniające do pozostania w systemie. Właśnie takie rozwiązania proponujemy zastosować w Polsce.

Rozwój długoterminowych oszczędności krajowych jest silnie sprzężony z rozwojem rynku kapitałowego.

Rozwinięty rynek kapitałowy dostarcza instrumentów finansowych, takich jak obligacje, listy zastawne, instrumenty sekurytyzowane, umożliwiających przedsiębiorstwom i instytucjom finansowym pozyskiwanie długoterminowego finansowania, a zarazem stanowiących atrakcyjne długoterminowe lokaty dla inwestorów. Rozwój rynku kapitałowego, stwarzając większe możliwości inwestowania w długoterminowe instrumenty, będzie tym samym sprzyjać zwiększeniu długoterminowych oszczędności w gospodarce. Dzisiaj koszty produktów inwestycyjnych w Polsce są relatywnie wysokie – opłaty za zarządzanie w funduszach inwestycyjnych są 2-, 3-krotnie wyższe niż na rynkach rozwiniętych. Dlatego istotne jest wdrożenie dyrektywy MiFID II oraz kontynuowanie działań regulacyjnych i nadzorczych, które wymuszają na pośrednikach finansowych oferowanie produktów inwestycyjnych lepiej odpowiadających potrzebom klienta i mających niższe koszty. Większa transparentność cenowa i produkty nowej generacji mogą skutecznie przyczynić się do znacznie szerszego i intensywniejszego procesu budowania długoterminowych oszczędności gospodarstw domowych.

„Nie ma nic ważniejszego w polityce gospodarczej niż utrzymanie gospodarki na ścieżce zrównoważonego wzrostu. Potrzebna do tego jest autonomia polityki pieniężnej i zmienny kurs, który pomaga stale równoważyć gospodarkę i bilans płatniczy, nie tylko w trakcie kryzysów. Zmienny nominalny kurs pozwala ponadto stabilizować realny efektywny kurs i konkurencyjność gospodarki.”

Andrzej Sławiński
Profesor, Szkoła Główna Handlowa
w Warszawie

Rozwój rynku kapitałowego sprzyja więc mobilizowaniu długoterminowych oszczędności krajowych, a jednocześnie wzrost oszczędności długoterminowych przyczynia się do ilościowego i jakościowego rozwoju rynku kapitałowego.

Oszczędności długoterminowe:

- zwiększają dostępność kapitału, który przez giełdę może finansować gospodarkę;
- zmniejszają zależność krajowego rynku kapitałowego od kapitału zagranicznego;
- umożliwiają rozwój długoterminowych inwestorów instytucjonalnych, takich jak fundusze emerytalne i fundusze inwestycyjne, których obecność może stanowić w pewnym zakresie alternatywę dla zagranicznej kontroli nad polskimi firmami.

Wsparcie dla budownictwa mieszkaniowego powinno być nastawione na stymulowanie oszczędności gospodarstw domowych.

Polityka mieszkaniowa w Polsce dotychczas koncentrowała się głównie na wspieraniu popytu ukierunkowanego na zakup nowego mieszkania. W ten sposób przyczyniała się do wzrostu cen na krajowym rynku nieruchomości. Tymczasem w wielu krajach funkcjonują rozwiązania, w których dofinansowanie ze środków publicznych jest uwarunkowane wzrostem długoterminowych oszczędności gospodarstwa domowego. W wybranych programach rządowych warto zatem rozważyć wdrożenie me-

chanizmów, zgodnie z którymi otrzymanie dofinansowania ze środków publicznych byłoby uzależnione od zwiększenia oszczędności przez gospodarstwa domowe będące beneficjentami tych programów.

Sprawną restrukturyzacja przedsiębiorstw w kryzysie i lepsza ochrona wierzycieli

W dniu 9 czerwca 2015 roku Prezydent RP podpisał ustawę Prawo restrukturyzacyjne. Ustawa ta zmienia diametralnie podejście do przedsiębiorcy przeżywającego problemy finansowe. Wprowadza cztery postępowania restrukturyzacyjne, w tym jedno sanacyjne, oraz zmienia definicję upadłości przedsiębiorcy. Postępowania restrukturyzacyjne będą obejmowały:

1. Zatwierdzenie układu po samodzielnym zbieraniu głosów.
2. Przyspieszone postępowanie układowe albo „zwykłe” postępowanie układowe.
3. Postępowanie sanacyjne.

Celem postępowań restrukturyzacyjnych jest uniknięcie ogłoszenia upadłości dłużnika poprzez umożliwienie mu restrukturyzacji w drodze zawarcia układu z wierzycielami, a w przypadku postępowania sanacyjnego również poprzez przeprowadzenie działań sanacyjnych, przy zabezpieczeniu słusznych praw wierzycieli. Nowa regulacja zakłada powrót do rozwiązań okresu międzywojennego (osobna regulacja dla postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych). Nie uwzględniła ona jednak podstawowego założenia regulacji okresu międzywojennego – postępowania układowe były w zasadzie dostępne tylko dla przedsiębiorców, którzy popadli w trudności finansowe na skutek nadzwyczajnych okoliczności.

„Projekty realizowane w formule partnerstwa publiczno – prywatnego wykazują się dużo wyższą opłacalnością inwestycji niż te, realizowane tylko ze środków publicznych. (...) Należy pamiętać, iż w formule ppp podmiot prywatny bierze na siebie ogromne, długoterminowe zobowiązanie, którego by nie zaciągnął, gdyby nie perspektywa zwrotu poniesionych nakładów. W projektach ppp to podmiot prywatny dba o ekonomikę wspólnego przedsięwzięcia.”

Jacek Karnowski
Prezydent Miasta Sopotu

PROCES ZMIAN PRAWA UPADŁOŚCIOWEGO I UKŁADOWEGO W POLSCE

Podstawowe cele regulacji to:

1. Zapewnienie przedsiębiorcom i ich kontrahentom skutecznych instrumentów do restrukturyzacji przy jednoczesnej maksymalizacji ochrony praw wierzycieli.
2. Zapewnienie instytucjonalnej autonomii postępowań restrukturyzacyjnych w oderwaniu od stygmatyzujących postępowań upadłościowych.

3. Wprowadzenie zasady subsydiarności postępowania upadłościowego jako *ultima ratio* wobec ekonomicznego fiaska restrukturyzacji.
4. Zwiększenie uprawnień aktywnych wierzycieli.
5. Maksymalizacja szybkości i efektywności restrukturyzacji i upadłości.
6. Odformalizowanie postępowań i szersze wykorzystanie w nich nowoczesnych narzędzi teleinformatycznych.
7. Zwiększenie odpowiedzialności nierzetelnych dłużników i upadłych.

Regulacja wpisuje się w nowe podejście do niepowodzenia w działalności gospodarczej i niewypłacalności zawarte w Zaleceniu Komisji Europejskiej z dnia 12 marca 2014 roku opublikowanym w dniu 14 marca 2014 roku w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej L 74 z dnia 14 marca 2014 roku. Celem zalecenia jest zapewnienie, aby rentowne przedsiębiorstwa znajdujące się w trudnej sytuacji finansowej, niezależnie od miejsca ich siedziby na terenie Unii, miały dostęp do krajowych ram postępowania upadłościowego, umożliwiających restrukturyzację na wczesnym etapie, tak aby zapobiec ich niewypłacalności, zapewniając tym samym maksymalizację całkowitej wartości dla wierzycieli, pracowników, właścicieli oraz dla całej gospodarki. Celem zalecenia jest również umożliwienie uczciwym przedsiębiorcom, wobec których ogłoszono upadłość, skorzystanie z drugiej szansy na terenie Unii. Nowe regulacje stanowią poważne wyzwanie dla wszystkich interesariuszy postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych i wymagają profesjonalizacji.

W celu minimalizacji ryzyka regulacyjnego, a zatem zapewnienia osiągnięcia założonych przez ustawodawcę celów regulacji konieczne jest:

1. Opracowanie modelu kompetencyjnego dla sędziów zajmujących się sprawami restrukturyzacyjnymi i upadłościowymi oraz dla prokuratorów prowadzących postępowania karne, a także strategii realizacji założonego modelu.

2. Wprowadzenie obowiązkowego szkolenia I i II stopnia dla sędziów prowadzących postępowania restrukturyzacyjne i upadłościowe zakończonego egzaminem potwierdzającym wiedzę w obszarze zarządzania, ekonomii i finansów, w szczególności I stopnia dla sędziów rozpoczynających pracę w Wydziałach ds. Restrukturyzacyjnych i Upadłościowych.
3. Utworzenie jednostki w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury zajmującej się profesjonalnie kształceniem sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, syndyków, doradców restrukturyzacyjnych. Jednostka ta mogłaby także stać się integratorem współpracy międzyorganizacyjnej pomiędzy sądami w celu wymiany dobrych praktyk w zakresie prowadzenia postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych, a może również i współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Ponadto poprzez tworzenie portali i forów dyskusyjnych zrzeszających ludzi z danej profesji lub zainteresowanych tematem jednostka ta mogłaby się przyczynić do aktywizacji wspólnot praktyków. Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury mogłaby odegrać znaczącą rolę w transformacji, kreacji i akumulacji wiedzy.
4. Zmniejszenie liczby sądów zajmujących się sprawami restrukturyzacyjnymi i upadłościowymi oraz ich profesjonalizacja. Konieczne jest opracowanie optymalnego modelu organizacji sądów dostosowanego do liczby przedsiębiorców i spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych w danym regionie.
5. Wdrożenie w okresie przejściowym, zanim zostanie utworzony Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadłości (1 lutego 2018 r.), „dobrej praktyki” w postaci platformy komunikacji z uczestnikami postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych opracowanej przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy Wydział XX ds. Upadłościowych i Naprawczych (<http://www.upadlosci-warszawa.pl/>). Celem platformy jest ułatwienie uczestnikom dostępu do istotnych informacji związanych z prowadzonymi postępowaniami upadłościowymi. Zamieszczone są na niej ogólne informacje o toczących się postępowaniach upadłościowych oraz szczegółowe dane o sprzedaży nieruchomości, ruchomości, przedsiębiorstw i innych praw. Strona zawiera również niektóre wzory pism składanych do sądu. Celem strony jest zapewnienie transparentności postępowań upadłościowych, zwłaszcza w zakresie zbywania mienia.
6. Monitoring skuteczności toczących się postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych pod kątem czasu, stopy zaspokojenia wierzycieli i restrukturyzacji (ewaluacja mid-term regulacji). Stymulacja prac o charakterze naukowo-badawczym, które analizowałyby zjawiska upadłości, systemy monitoringu i oceny oddziaływania regulacji prawnych na kondycję przedsiębiorców.

„Tym, którzy uważają, że dewaluacja jest sposobem na utrzymanie konkurencyjności, chciałbym przypomnieć, że kraje południa Europy dokonywały dewaluacji regularnie co 3-4 lata, ale to nie sprawiło, że stały się one konkurencyjnymi gospodarkami. Dewaluacja jest sposobem na to, żebyśmy byli tańsi, ale nie bardziej konkurencyjni. (...) Kraj z własną walutą, musi albo zrezygnować z polityki kursowej, co zrobiliśmy w Polsce, albo zrezygnować z polityki pieniężnej.”

Dariusz Rosati
Poseł do Parlamentu Europejskiego

7. Rezygnacja z odpowiedzialności karnej za niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości – art. 586 kodeksu spółek handlowych. Rezygnacja z sankcji karnych wpisuje się w założenia wynikające z Komunikatu Komisji Europejskiej z 5 października 2007 roku – *W jaki sposób przezwyciężyć piętno porażki poniesionej w działalności gospodarczej – działania na rzecz polityki drugiej szansy*. Realizacja partnerstwa lizbońskiego na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, zalecające rozróżnianie przedsiębiorców, których niewypłacalność jest wynikiem nieuczciwej aktywności od przedsiębiorców, którzy popadli w stan niewypłacalności na skutek np. kryzysu finansowego czy gospodarczego. Rozwiązanie to jest zgodne z zasadą sybsydiarności prawa karnego, nazywanej też zasadą jego *ultima ratio*, która najogólniej postrzegana bywa jako konieczność stosowania prawa karnego jako ostateczności, kiedy pozostałe sposoby reakcji okażą się nieskuteczne. W ocenie teoretyków prawa karnego poziom punitowności obowiązującego prawa karnego w Polsce nie należy do niskich. Wysoka punitowność jest konsekwencją poglądu, iż prawo karne jest w tym względzie *prima ratio*, zaś niska – *ultima ratio*.
8. Wzmocnienie instytucjonalne ścigania czynów polegających na umyślnym doprowadzeniu do niewypłacalności lub do ogłoszenia upadłości. Konieczna jest również rezygnacja z automatyzmu przepisów uwalniających z odpowiedzialności cywilnoprawnej (zawartych w art. 299 ksh) w przypadku umyślnego doprowadzenia do niewypłacalności lub ogłoszenia upadłości. Wzmocnienie instytucjonalne sankcji karnych za umyślne doprowadzenie do niewypłacalności lub do ogłoszenia upadłości wpisywałoby się w założenia wynikające z Komunikatu Komisji Europejskiej z 5 października 2007 roku. Wskazują one na konieczność różnicowania przedsiębiorców, których niewypłacalność miała miejsce z powodu **działań niezgodnych z prawem**, z uwagi na czyjąś nieodpowiedzialność, czy też z przyczyn, które **nie leżą** w sposób oczywisty po stronie właściciela bądź kierownika, tj. doszło do niego w sposób **uczciwy**. Optymalny model odpowiedzialności menedżerów za działanie na szkodę wierzycieli powinien preferować odpowiedzialność cywilnoprawną, a jedynie subsydiarnie posługiwać się sankcjami karnymi. Zaklinanie rzeczywistości w paragrafy, poprzez wprowadzanie sankcji karnych, które ze względu na nieprzygotowane otoczenie instytucjonalne (policja, prokuratura) oraz jednakowe traktowanie nieuczciwych przedsiębiorców, jak i tych popadających w trudności finansowe na skutek zmiany koniunktury gospodarczej (w odczuciu przedsiębiorców niesprawiedliwe), nie są w praktyce egzekwowane, a przez to wywołują odwrotny skutek: brak poszanowania dla prawa tworzącego reguły gry.
9. Zapewnienie w Krajowym Rejestrze Sądowym dostępności elektronicznych wersji sprawozdań finansowych celem zapewnienia wiedzy dla uczestników obrotu gospodarczego o sytuacji finansowej przedsiębiorców.

10. Utworzenie Funduszu Restrukturyzacji Złych Długów. Zadaniem Funduszu byłoby:

- przejmowanie wierzytelności tzw. rezydualnych od upadłych przedsiębiorstw
 - na wniosek sędziego-komisarza danej upadłości,
- przejmowanie wszelkich wierzytelności zagranicznych od upadłych przedsiębiorstw
 - na wniosek sędziego-komisarza danej upadłości,
- wystawianie wierzytelności na sprzedaż,
- prowadzenie profesjonalnej windykacji w skali kraju i w skali międzynarodowej,
- umarzanie nieściągalnych wierzytelności,
- skup złych (toksycznych) aktywów i ich dalsza windykacja.

Rozwój infrastruktury technicznej z uwzględnieniem megatrendów

„Największy sukces odniosą te banki, które zmienią swój profil biznesowy – zmniejszą zakres usług i uproszą strukturę, ale zwiększą swój zasięg. Skoncentrują się na mniejszej liczbie segmentów klientów, ale będą działać na większej liczbie rynków. Banki, które zdefiniują się na nowo, wypracują innowacyjne produkty i prostszy model działania będą miały oczekiwane przez inwestorów zyski.(...) Banki poza wewnętrzną potrzebą zmian, muszą także dopasować się do globalnych megatrendów, które przenikają wszystkie sektory. Są to globalny rynek, cyfryzacja, zmiany demograficzne i zmiany na rynku pracy. Niektóre z nich, jak m.in. innowacje technologiczne, mają ogromny potencjał do wprowadzenia rewolucji na tym rynku. W momencie, gdy potrzeby klientów mocno ewoluują, technologie stworzą nowe obszary działania dla banków. ”

Iwona Kozera
Partner EY, Dyrektor Grupy Rynków
Finansowych na Europę Centralną
i Środkowo-Wschodnią

1. **Planowanie długookresowego rozwoju infrastruktury technicznej** wymaga rozpatrzenia wielu scenariuszy rozwoju, w tym scenariusza pozwalającego na zastosowanie technologii obecnie nieznanych i nieoczekiwanych.

UZASADNIENIE:

Kluczowym czynnikiem kształtowania konkurencyjności w skali globalnej jest racjonalna polityka rozwojowa, obejmująca cele, które z jednej strony są społecznie użyteczne, ale z drugiej – ekonomicznie możliwe do osiągnięcia. Dla prowadzenia takiej polityki niezbędne jest poznanie mechanizmów kształtowania się megatrendów jako zjawisk o charakterze globalnym oraz ich oddziaływania na sektory infrastrukturalne, pozostające domeną publiczną.

Na przykład mobilność mieszkańców w ostatnich dekadach zmieniała się w niewielkim stopniu pod wpływem megatrendów. Nie można jednak wykluczyć, że w następnych dekadach sposób zaspokajania potrzeby mobilności ulegnie zasadniczej zmianie. W rozwoju mobilności mieszkańców można zdefiniować trzy scenariusze: innowacyjny, zachowawczy i pośredni. W każdym z nich zmiana podejścia do samochodu osobowego będzie się wiązała ze zmianą podejścia do infrastruktury transportowej.

2. **Planowanie rozwoju społeczno-gospodarczego Polski** wymaga zbudowania programu przyspieszonego rozwoju, dzięki któremu dobrobyt społeczeństwa będzie zbliżać się do standardu zachodnioeuropejskiego. Należy przy tym uwzględnić fakt, że w perspektywie do 2030 roku w całej Europie zarówno sfera wytwarzania, jak i konsumpcji będą istotnie odmienne od stanu obecnego.

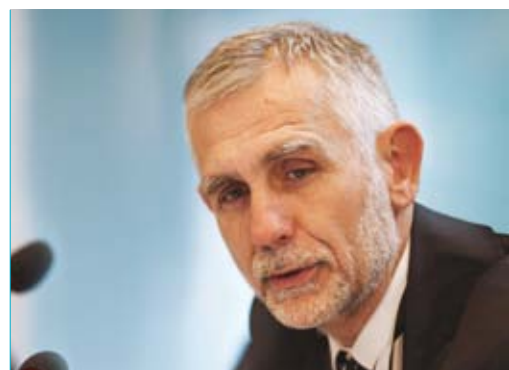
UZASADNIENIE:

Wśród obserwowanych megatrendów, których ujawnienie nastąpi w Europie i Polsce do 2030 roku, są zmiany społeczno-demograficzne takie jak: spadek liczby mieszkańców, starzenie się społeczeństwa, zmiany w aktywności zawodowej oraz zmiany we wzorcach konsumpcji. Zmiany te muszą być uwzględnione w planach rozwoju infrastruktury technicznej.

3. **Wyzwaniem dla władzy publicznej jest sprostanie wzrastającym wymagom skutecznego i efektywnego wdrażania rozwiązań innowacyjnych opisanych w megatrendach. Jednym z podstawowych czynników sukcesu jest tworzenie infrastruktury technicznej zdolnej do obsługiwanie potrzeb mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych i publicznych, które będą funkcjonowały w warunkach kształtującej się rzeczywistości „Internet of Everything” oraz pogłębiającej się konwergencji sektorów.**

UZASADNIENIE:

Na przebieg zmian określanych megatrendami podstawowy wpływ mają dwie grupy podmiotów: producenci i konsumenci. Pierwsi inwestują w innowacyjne produkty, gdy w ich ocenie przyniesie to w przewidywalnym czasie dodatkowe zyski. Ich zachowania są podporządkowane żelaznej dyscyplinie finansowej, która obowiązuje każdego przedsiębiorcę. Drudzy przeznaczają na zakup dóbr i usług te środki, którymi dysponują. Konsumenci mają prawo kierować się emocjami podczas dokonywania wyboru nabywanych dóbr i usług, ale w zbiorowości zachowują się racjonalnie lub co najmniej quasi-racjonalnie. Dynamicznemu i innowacyjnemu działaniu producentów i konsumentów musi towarzyszyć dojrzała polityka rozwoju społeczno-gospodarczego, wypracowana i realizowana przez władze publiczne na różnych szczeblach. Przyszłe modele usługowe zmierzać będą do zwiększenia roli użytkownika w kształtowaniu usługi infrastrukturalnej. Jednocześnie na dostawcy infrastruktury spocznie odpowiedzialność za efekt ekonomiczny całości dostarczonego rozwiązania. Wyjątkiem wydaje się ICT, system coraz bardziej oddalający świat aplikacji od infrastruktury, który ze względu na potencjał przesyłania danych w czasie quasi-rzeczywistym oraz dzięki zaawansowanym systemom zarządzania sieciami staje się metainfrastrukturą dla transportu i energetyki.

„Wzrost intensywności i częstotliwości ekstremalnych zdarzeń pogodowych, jak również globalne i regionalne scenariusze zmian klimatu skłaniają rządy państw oraz władze regionalne i lokalne do większej troski o zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju w tej zmieniającej się rzeczywistości. Zmienny klimat stawia też wyzwania przed sektorem ubezpieczeniowym i finansowym.”

Maciej Grabowski
Minister Środowiska

System wymiaru sprawiedliwości dla konkurencyjności kraju

„Nie da się rozmawiać o poprawnych stosunkach w obrocie gospodarczym bez uwzględnienia tego co się dzieje w systemie sprawiedliwości. Istotną kwestią jest zdolność do egzekucji zobowiązań, szczególnie w odniesieniu do procesów restrukturyzacyjnych i upadłościowych. Należy w sposób zasadniczy zmienić rzeczywistość związaną z tym, że poziom skuteczności egzekucji zobowiązań jest w niektórych sądach na poziomie 11%.”

Jerzy Gajewski
Prezes Zarządu, NDI S.A.

Czynnikiem bardzo ważnym dla jakości obrotu gospodarczego jest pewność prawa. Daje ona poczucie bezpieczeństwa i możliwości rozwoju oraz obniża ryzyko związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Niestety coraz częściej niesprawny system wymiaru sprawiedliwości staje się hamulcem rozwoju gospodarczego Polski. Z prac zespołu Europejskiego Kongresu Finansowego wynikają następujące rekomendacje:

1. Powinna obowiązywać zasada wyważenia interesów publicznego i prywatnego

UZASADNIENIE:

Konstytucyjnie chroniona równość – bez względu na status i pozycję ustrojową – oraz kodeksowa równość stron umowy wraz z zasadą współdziałania przy realizacji umowy potwierdzają, że nie tylko państwo (sektor publiczny), lecz także prywatni przedsiębiorcy działają na rzecz dobra wspólnego.

Szybkiej zmiany wymaga występująca w stosunkach kontraktowych silna tendencja do preferowania interesu państwa. Jako trend wywodzący się z czasów PRL-u, a więc nacechowany także obawą przed posądzeniem o korupcję, tendencja ta powoduje, że interes państwa nierzadko jest fetyszyzowany i utożsamiany z interesem publicznym, czyli dobrem wspólnym. **Istnieje potrzeba rozumienia interesu publicznego jako dobra wspólnego, a nie tylko jako interesu państwa.**

2. **Należy podnieść poziom legislacji w celu zrozumiałego komunikowania idei ustawodawcy i jasnych rozwiązań normatywnych. Działaniom tym powinien towarzyszyć konsekwentny proces deregulacji.**

UZASADNIENIE:

Akty prawne, które doraźnie się tworzy w celu rozwiązania aktualnych problemów lub osiągnięcia bieżących celów politycznych, prowadzą do uchwalania złego prawa. Znajduje to odzwierciedlenie w nieustannych nowelizacjach, a w konsekwencji prowadzi do trudności związanych ze stosowaniem prawa. W rezultacie sądy powszechne, a następnie Sąd Najwyższy, są zmuszone do zastępowania ustawodawcy i ingerowania w treść prawa, aby możliwe było rozpoznanie sprawy.

Podniesienie poziomu legislacji głównie powinno się wiązać ze zmniejszeniem liczby uchwalanych ustaw. W tym celu poza systemem, który służy monitorowaniu funkcjonowania prawa, należy rozważyć zmianę systemu przygotowywania i uchwalania ustaw. Poza szacunkiem do już uchwalonego prawa – istotne jest ograniczenie tzw. szybkiej ścieżki legislacyjnej.

3. **Należy skrócić czas rozstrzygania sporów w sprawach gospodarczych poprzez usprawnienie działania sądów na poszczególnych szczeblach oraz szerszego stosowania sądownictwa polubownego.**

UZASADNIENIE:

Czas i jakość rozstrzygania sporów w relacjach publiczno-prywatnych zależy jest od dwóch podstawowych czynników: stylu pracy administracji, której funkcjonowanie obecnie ma charakter imperatywny oraz sposobu funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Styl pracy administracji powinien ulec zmianie – tak aby przekształciła się ona w administrację konsultującą i negocjującą, w miejsce funkcjonującego aktualnie modelu imperatywnego. W związku z tym należy dopuścić uznanie administracyjne w znacznie szerszym zakresie niż dotąd, przy czym chodzi nie tylko o zakotwiczenie owej instytucji w regulacjach prawnych, lecz także o stworzenie warunków do korzystania z niej w praktyce. Obecnie prezentowany model walki z korupcją, tzw. szczelne prawo, eliminuje – co do zasady – uznanie z systemu prawa (nawet tam, gdzie pozostaje, nie jest stosowane przez urzędników w obawie przed posądzeniem o korupcję). Ten model walki z korupcją powinien jednak ulec zmianie. To nie szczelne prawo – niemożliwe zresztą do osiągnięcia – ale szeroka kontrola społeczna jest drogą, którą należy pójść do walki z korupcją.

„Z wprowadzeniem unii monetarnej związana była obietnica, że nastąpi konwergencja gospodarek krajów peryferyjnych i krajów centrów. Nic takiego nie nastąpiło, stało się wręcz coś odwrotnego. Dlaczego? Bierze się to z faktu, że euro jest walutą, która nie jest dostosowana do tych krajów, które się w strefie euro znajdują. Europa jest zbyt zróżnicowana społecznie i politycznie.”

Zdzisław Krasnodębski
Poseł do Parlamentu Europejskiego

Ważnym aspektem związanym ze zmianą sposobu funkcjonowania administracji jest urealnienie jej odpowiedzialności za podjęte działania. Zmiana stylu pracy administracji umożliwi radykalne zmniejszenie liczby sporów i pozwoli odciążyć wymiar sprawiedliwości.

Zasadniczą kwestią jest konieczność zapewnienia egzekucji rozwiązań przyjętych w prawie: krótkich terminów załatwiania spraw, sprawnych procedur sądowych czy rozwiniętego sądownictwa polubownego.

Należy podjąć prace nad usprawnieniem funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, a w szczególności:

- wprowadzeniem profesjonalnego zarządzania sądami na poszczególnych szczeblach;
- uelastycznieniem procedur sądowych;
- ujednoliceniem orzeczeń sądowych w podobnych sprawach;
- należyтым wykorzystaniem ustalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, zwłaszcza apelacyjnych, w codziennej praktyce gospodarczej;
- powołaniem ośrodka ekspertyz gospodarczych wspomagającego system wymiaru sprawiedliwości;
- opracowaniem modelu kompetencyjnego dla sędziów zajmujących się sprawami gospodarczymi i zarządzania systemem szkoleń z nim związanych.

Aktywna polityka przemysłowa, czyli koniec z shorttermizmem

Rekomendujemy:

1. Rozpoczęcie prac nad strategią rozwoju polskiego przemysłu, obejmującą nie tylko segment największych przedsiębiorstw, ale również segment przedsiębiorstw średniej wielkości, w tym rodzinnych.
2. Rozpoczęcie prac nad stworzeniem mechanizmu koordynacji działań oraz wykorzystanie synergii w zakresie realizacji polityki rozwoju przemysłu między Ministerstwem Skarbu Państwa, Ministerstwem Gospodarki, Agencją Rozwoju Przemysłu SA, Bankiem Gospodarczym Krajowym, Polskimi Inwestycjami Rozwojowymi SA oraz KUKE.
3. Rozpoczęcie prac nad znalezieniem optymalnego mechanizmu rozwoju rynku funduszy *private equity*, zwłaszcza w segmencie funduszy wzrostowych o średniej kapitalizacji.
4. Aktywne działania na rzecz ograniczenia zjawiska shorttermizmu w polskiej gospodarce i na krajowym rynku kapitałowym, w tym m.in.:
 - wprowadzenie rozwiązań regulacyjnych i podatkowych zachęcających inwestorów instytucjonalnych do długoterminowego utrzymywania aktywów w portfelu,
 - przestrzeganie zasad dobrych praktyk w zakresie oceniania i wynagradzania kierownictwa spółek o znaczeniu strategicznym.

„(...) każda firma może podnieść wartość ekonomiczną tego co posiada przez odpowiednie inteligentne pomnażanie kapitałów miękkich. Oczywiście tego nie da się zrobić na zasadzie schematu, ale da się to zrobić jeśli zadajemy sobie pytanie, nie tylko jak mamy coś zrobić, żeby było to efektywne tylko po co my to robimy i czemu ma to służyć z punktu widzenia myślenia o wartości, czyli zdolności do wytwarzania wartości ekonomicznej w dłuższym okresie?”

prof. dr hab. Jerzy Hausner
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

UZASADNIENIE

Polska gospodarka wymaga reindustrializacji i innowacji. To nowe wyzwanie po okresie transformacji, umożliwiające poprawę pozycji konkurencyjnej kraju w perspektywie światowej. Trudno sprostać temu wyzwaniu w warunkach **narastającego zjawiska shorttermizmu, polegającego na koncentracji decydentów na działaniach i celach krótkookresowych**. Przyczyny tego globalnego trendu są złożone i wynikają głównie ze zmian mechanizmu funkcjonowania rynków kapitałowych, kryzysu zaufania, a także ze zmian związanych z rozwojem nowych technologii. W rezultacie zarządzający spółkami publicznymi znajdują się pod presją inwestorów zorientowanych na wyniki krótkookresowe spółek kapitałowych. Zarządzanie wartością pada ofiarą celów krótkoterminowych. Shorttermizm prowadzi do:

- zaniedbania inwestycji,
- zaniedbania kapitału ludzkiego,
- rotacji zarządów niepodporządkowujących się krótkoterminowym oczekiwaniom inwestorów.

Z drugiej strony, rozwój nowoczesnego i innowacyjnego przemysłu jest jednym z najważniejszych elementów budowy strategii długoterminowego, trwałego wzrostu gospodarczego. Wyjście z pułapki średniego rozwoju i awans cywilizacyjny naszego kraju możliwe są jedynie dzięki rozwojowi firm tworzących produkty o wysokiej wartości dodanej, które będą miały silną pozycję na rynkach międzynarodowych. Postulat ten dotyczy zarówno dużych, jak i średnich przedsiębiorstw przemysłowych. Przykłady krajów najlepiej rozwiniętych pokazują, iż duża część wartości dodanej w produkcji przemysłowej zorientowanej na rynki krajowe, jak i eksportowe jest wytwarzana przez przedsiębiorstwa średniej wielkości, wyspecjalizowane w swoich niszach na poziomie globalnym.

Rola takich liderów jest wielowymiarowa, przy czym należy podkreślić przede wszystkim następujące kwestie:

1. Zaawansowane technologicznie produkty w dużym stopniu budują swoją konkurencyjność na czynnikach pozapłatowych, co pozwala generować wyższe wynagrodzenia dla pracowników zaangażowanych w ich wytworzenie, a docelowo podnosi poziom zamożności całego społeczeństwa.
2. Obecność zaawansowanych technologicznie polskich produktów na rynkach międzynarodowych otwiera dostęp do tych rynków wielu innym podmiotom. Nowoczesne firmy eksportowe można więc porównać do gospodarczych ambasadorów Polski.

3. Nowoczesne projekty przemysłowe wiążą się z dłuższymi i większymi nakładami inwestycyjnymi – buduje to trwalszą obecność inwestora w polskiej przestrzeni gospodarczej i wywiera pozytywny wpływ na środowisko lokalne i regionalne.

W polskiej gospodarce istnieją następujące podmioty gospodarcze i administracyjne realizujące politykę rozwojową państwa również w obszarze przemysłu: Ministerstwo Skarbu Państwa, Ministerstwo Gospodarki, Agencja Rozwoju Przemysłu, Bank Gospodarstwa Krajowego, Polskie Inwestycje Rozwojowe SA. Dodatkowo należy wymienić NCBiR, KfK oraz PARP jako instytucje zaangażowane w finansowanie projektów typu *venture* (działalność taką zaczęła również prowadzić ARP), które czasami może dotyczyć finalnie przedsiębiorstw przemysłowych. Istotną rolę w polityce reindustrializacji może odegrać KUKE poprzez gwarancje dla eksporterów, szczególnie na rynkach „podwyższonego ryzyka”. Obecnie jednak **brakuje strategii państwa w stosunku do całego sektora przemysłu. Odpowiedni dokument powinien powstać, a wymienione instytucje powinny być włączone w realizację zawartych w nim postanowień.** Na poziomie strategicznym dokument taki pomógłby w koordynacji działań między wymienionymi instytucjami. Na poziomie operacyjnym wskazywałby na liczne potencjalne obszary synergii między nimi – zarówno organizacyjne, jak i kapitałowe.

„Zmiany klimatu są problemem fizycznym i finansowym. Możemy uniknąć katastrof przez właściwe planowanie miast. Branża ubezpieczeń oferuje jedną rzecz, t.j. pieniądze. Mogą one służyć jako plaster, którym tylko przykryjemy ranę, bądź jako finansowanie ryzyka w postaci finansowania warunkowego, aby łagodzić skutki nieprzewidywalności klimatu. Druga metoda jest niejako hybrydą ubezpieczenia i pożyczki bankowej, gdy takiej potrzebujemy, a której nie musimy spłacać, dopóki warunki nie będą na powrót dobre.”

Dan Tomlinson
Managing Director,
Allianz Risk Transfer (UK)

„Brak inwestycji i stosunkowo niska dynamika przyrostu kredytów dla przedsiębiorstw to jest efekt, nie tyle braku dostępu do środków, a raczej braku potrzeb inwestycyjnych.”

Andrzej Kopyrski
Wiceprezes Zarządu, Bank Pekao SA

Wymienione wyżej instytucje mogłyby również włączyć się w rozwój rynku kapitałowego w segmencie wynikający z potrzeb finansowych związanych z realizacją strategii uprzemysłowienia. Obecnie należy zwrócić uwagę przede wszystkim na konieczność rozwoju rynku pozagiełdowego funduszy typu *private equity*, zwłaszcza w segmencie funduszy wzrostowych oraz ukierunkowanych na przemysł. Fundusze te mają szczególną rolę do odegrania w finansowaniu wzrostu przedsiębiorstw przemysłowych średniej wielkości, dla których rynek publiczny może być realną opcją dopiero w przyszłości.

Polska rajem dla talentów

Rekomendacja Akademii Europejskiego Kongresu Finansowego

Rekomendacja Akademii Europejskiego Kongresu Finansowego kierowana jest do polskich przedsiębiorstw i administracji publicznej jako pracodawców. Jej celem jest przedstawienie prostych rozwiązań które przyciągną oraz zatrzymają najlepszych studentów w Polsce. Rekomendacja obejmuje trzy punkty:

1. Podniesienie rangi staży poprzez:
 - wdrożenie przejrzystego systemu rekrutacji,
 - określenie jasnego zakresu kompetencji stażysty.
2. Umiędzynarodowianie kadr poprzez większe otwarcie się na pracowników z zagranicznym doświadczeniem.
3. Wprowadzenie programów obserwacji liderów (*shadowing schemes*).

UZASADNIENIE:

1. Aby zachęcić wybitnych studentów do podjęcia pracy w organizacji, niezbędne jest staranne zaplanowanie ich obowiązków. O jakości stażu decyduje wyraźne określenie zadań i kompetencji stażysty. Dzięki temu młody pracownik może się poczuć profesjonalnie traktowany i w rezultacie wykazać się gotowością, by wziąć odpowiedzialność za część działania firmy. Taka sytuacja sprawia bowiem, że stażysta jest bardziej zmotywowany, a tym samym więcej znaczy dla organizacji. Jeśli zwiększenie liczby staży ma zachęcić najlepszych studentów do podjęcia pracy, to nie może to się odbyć kosztem ich jakości.

Przejrzysty i ustrukturyzowany system rekrutacji jest kolejnym niezmiernie ważnym z punktu widzenia kandydata elementem. 57% potencjalnych

„Groźba wyjścia Grecji ze strefy euro oznacza, że ta strefa nie jest już nierozwiązywalna. (...) To trochę redefiniuje polskie apetyty i dyskusję polityczną i gospodarczą w Polsce dotyczącą zasadności przystąpienia do strefy euro.”

Mateusz Morawiecki
CEO, Prezes Zarządu,
Bank Zachodni WBK

pracowników poniżej 25. roku życia uważa, że pracodawcy w Polsce nie dbają o relacje z nimi, a co drugi z nich nigdy nie dowiedział się, dlaczego nie został zatrudniony (eRecruiter, 2015). Niezależnie od wyniku rekrutacji, jednym z jej elementów powinna być informacja zwrotna dla każdego z aplikantów. Takie podejście świadczy o szacunku dla kandydata i zachęca do ponownego złożenia aplikacji w przyszłości, po zdobyciu większego doświadczenia i oczekiwanych kompetencji.

2. Międzynarodowe środowisko sprzyja innowacyjności, a bardziej zróżnicowane zespoły osiągają lepsze rezultaty. Obecnie w polskiej gospodarce następuje dynamiczne umiędzynarodowienie kadr. Polski eksport wynosi 49% PKB (najwięcej wśród sześciu największych gospodarek UE) i nadal rośnie. Polskie firmy coraz częściej decydują się na działalność za granicą; pośród 18 tys. średnich i dużych polskich firm prawie 10% utworzyło jednostki zależne za granicą (NBP, 2015). Dodatkowo, od czasu wejścia naszego kraju do Unii Europejskiej, jednostki administracji publicznej coraz ściślej współpracują z europejskimi instytucjami. Aby w pełni wykorzystać potencjał tej sytuacji, warto podążać za trendem umiędzynarodowiania zespołu pracowników. Ponadto, konflikt za naszą wschodnią granicą doprowadził do tego, że w Polsce jest więcej obywateli Ukrainy niż kiedykolwiek wcześniej. Polska nie musi być dla nich jedynie krajem tranzytowym, ale powinna umacniać pozycję lidera rejonu Europy Środkowej i zapewnić najzdolniejszym emigrantom możliwość uczestniczenia w rozwoju polskiej gospodarki.
3. Programy obserwacji liderów, tzw. *shadowing schemes*, to programy, których głównym celem jest bezpośredni kontakt najwybitniejszych studentów z kluczowymi przedstawi-

cielami danej organizacji. Program polega na obserwowaniu osoby pełniącej funkcje zarządzające oraz asystowaniu jej w codziennych zadaniach.

Prowadzi to do wielu obopólnych korzyści:

- Studenci mają szansę na kształtowanie umiejętności leaderskich poprzez obserwację pracy osób na najwyższych stanowiskach. Takie doświadczenie jest niezwykle inspirujące i pozwala spojrzeć na rozwój kariery z innej perspektywy.
- Pracodawcy znacznie zwiększają szanse na zatrudnienie i budowanie relacji z najbardziej kompetentnymi kandydatami. Ponadto, takie programy bezpośrednio angażują kluczowe osoby w proces rekrutacji, co pomaga budować kulturę dostępności i porozumienia w danej organizacji. Zaangażowanie najważniejszych osób w danej organizacji pokazuje ich zainteresowanie rozwojem młodych pracowników, co znacznie zwiększa szanse na zatrzymanie najlepszych z nich w Polsce.

Czy i kiedy kraje spoza strefy euro powinny wstąpić do Unii Bankowej? – aktualizacja stanowiska

I.

4 listopada 2014 roku, po rocznych przygotowaniach, Unia Bankowa rozpoczęła regularną działalność. Doświadczenia i obserwacje zebrane podczas pierwszych ośmiu miesięcy funkcjonowania i poprzedzające je szczegółowe badanie jakości aktywów, przyniosły krajom spoza strefy euro pełniejszą analizę kosztów i korzyści ewentualnego ich przystąpienia do Unii Bankowej na tzw. zasadach bliskiej współpracy. Pogłębiona w stosunku do ubiegłorocznej analiza potwierdza, że **znaczna część obaw dotyczących przeniesienia na poziom europejski kompetencji nadzorczych i pozostawienia odpowiedzialności finansowej na poziomie narodowym została wyeliminowana.**

II.

Proces współdecydowania, w którym uczestniczą nadzorcy ze wszystkich krajów SSM, dostępna im szczegółowa wiedza na temat sytuacji finansowej poszczególnych banków, podbudowana wynikami przeglądu jakości aktywów, dodatkowo zmniejszyły ryzyko hazardu moralnego związanego z transferem aktywów w transgranicznych grupach bankowych. W rezultacie **systemy bankowe objęte mechanizmami Unii Bankowej są bardziej stabilne.**

Proces integracji w krajach Unii Bankowej przebiega bardzo szybko. Co więcej, uwarunkowania pozaekonomiczne stanowią obecnie istotny czynnik przyspieszający działania mające

na celu silniejszą polityczną integrację krajów należących do Unii Bankowej (obecnie dotyczy to wyłącznie eurolandu). Integracją tą nie są objęte kraje spoza Unii Bankowej, takie jak Polska, mimo iż połowa aktywów polskiego sektora bankowego znajduje się w grupach bankowych objętych nadzorem EBC. Dlatego rzeczą szczególnie ważną powinno być prowadzenie dialogu z Jednolitym Mechanizmem Nadzorczym (Single Supervisory Mechanism – SSM) na forach kolegów nadzorczych i w kontaktach bezpośrednich, oraz wspólne uzgadnianie efektywnych zasad współpracy.

Trzeba podkreślić, że brak współpracy w kolegiach nadzorczych doprowadziłby do sytuacji, w której głos nadzorców goszczących spoza Unii Bankowej byłby coraz słabiej wyrażany i – tym samym – coraz słabiej słyszalny. Pozostając poza Radą Nadzorców, nie będą oni mieli wpływu na podejmowane przez nią decyzje, czyli na decyzje nadzorca konsolidującego. Dlatego wszyscy nadzorcy spoza SSM, gdziekolwiek jest to możliwe, powinni bezwzględnie szukać sposobów porozumiewania się ze swymi partnerami w EBC, zanim jeszcze podejmą oni wiążące decyzje mające wpływ na banki znajdujące się również poza Unią Bankową. Powinni też wykazywać gotowość do przystąpienia do Unii Bankowej, gdyby ich analizy pokazały, że taka decyzja byłaby dla nich korzystna.

III.

Po początkowym okresie wyczekiwania niektóre kraje zaczynają okazywać swoje zainteresowanie Unią Bankową. Rumunia jako pierwsza wyraziła chęć przystąpienia do SSM. Analogiczną deklarację złożył rząd Bułgarii. Do Prezesa Banku Danii, który opowiadał się za przyłączeniem jego kraju do Unii Bankowej, dołączył rząd duński, który wyraził zainteresowanie wejściem w bliską współpracę z EBC, choć nie określił terminu, w którym miałby być na to gotowy. Wreszcie, rząd czeski sporządził wewnętrzny raport oceniający korzyści i zagrożenia wynikające z wejścia w bliską współpracę z EBC. Raport ten, który – jak się zakłada – ma być podstawą do podjęcia przyszłej decyzji o ewentualnym członkostwie w Unii Bankowej, będzie systematycznie uaktualniany. Widać zatem, że procesy integracyjne w ramach projektu Europejskiej Unii Bankowej ulegają wyrażonemu przyspieszeniu. Dlatego należy pilnie dokonać analizy słabych i silnych stron członkostwa w Unii Bankowej oraz związanych z tym korzyści i zagrożeń.

„Utworzenie Single Supervisory Mechanism prowadzi do większej unifikacji. Wprowadzamy zharmonizowany nadzór działający na zasadzie ciągłej. Harmonizacja jest też szczególnym zadaniem European Banking Authority. Działania EBA mają mitygować pojawienie się tego „wielkiego słonia w pokoju”, jakim jest SSM.”

Erich Loeper
Head of Banking and Financial Supervision
Department, Deutsche Bundesbank

„Regulacje nadzorcze na poziomie europejskim są już w pełni zharmonizowane. Ale praktyki nadzorcze są różne. Nie ma sensu, abyśmy stosowali dwa podejścia nadzorcze, jedno na użytek krajowy a drugie dla kolegów nadzorczych. Dlatego musimy dążyć do tego, by praktyki nadzorcze krajowe i SSM były również zharmonizowane.”

Andrzej Reich
Dyrektor Departamentu Regulacji Bankowych,
Instytucji Płatniczych i Spółdzielczych Kas
Oszczędnościowo-Kredytowych, Komisja
Nadzoru Finansowego

„Jeśli ktoś nie jest członkiem SSM, to nie może podejmować decyzji dotyczących SSM. Jeśli jakiś kraj chce uczestniczyć w decyzjach, to jedyną drogą jest przystąpienie do SSM. Gdy natomiast chodzi tylko o wymianę informacji, to SSM jest całkowicie otwarty i gotowy na współpracę. (...) Dopóki poszczególne rynki będą miały własne cykle biznesowe, dopóty droga do pełnej harmonizacji będzie długa. Nadzory krajowe powinny wprowadzić środki makroostrożnościowe, a dopiero wtedy EBC może wesprzeć te działania, jeśli będzie taka potrzeba.”

Korbinian Ibel
Director General, Micro-Prudential
Supervision, Single Supervisory Mechanism,
European Central Bank

Taką analizę należy przeprowadzić dla kilku scenariuszy, zakładając co najmniej, że:

- projekt Unii Bankowej okaże się w praktyce sukcesem lub że Unia Bankowa będzie przedmiotem uzasadnionych, krytycznych uwag;
- Rumunia będzie jedynym krajem przystępującym do tzw. bliskiej współpracy z Unią Bankową lub że w bliską współpracę wejdą kolejne kraje, które wykazują zainteresowanie członkostwem, zwłaszcza Dania;
- zapadnie decyzja o utworzeniu Jednolitego Mechanizmu Gwarantowania Depozytów lub że prace nad nim zostaną definitywnie zarzucone;
- doświadczenia krajów pozostających poza Unią Bankową, wynikające z ich relacji z EBC jako nadzorcą konsolidującym, będą pozytywne lub że będą negatywne;
- doświadczenia krajów wchodzących w bliską współpracę z EBC będą pozytywne lub że będą negatywne;
- Wielka Brytania, obejmująca około 30% aktywów unijnego sektora bankowego, postanowi wyjść z Unii Europejskiej lub że zdecyduje się pozostać krajem członkowskim.

Analiza powinna brać pod uwagę czynniki, które mogą zabezpieczać przed ewentualnymi niekorzystnymi zasadami wynikającymi z bliskiej współpracy i proponować zabezpieczenia, które dany kraj mógłby dysktować z EBC przed dokonaniem rozstrzygnięcia w sprawie ewentualnego

wejścia z nim w bliską współpracę. Jednocześnie należy pamiętać, że ostateczny wynik analizy, bez względu na przyjęty scenariusz, będzie zależał od rozstrzygnięć w zakresie trzeciego filara Unii Bankowej, czyli Jednolitego Mechanizmu Gwarantowania Depozytów. Dlatego, zanim nastąpią ostateczne rozstrzygnięcia w tym zakresie, możliwe będzie przeprowadzenie jedynie ograniczonej analizy korzyści i zagrożeń.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie powierzenia EBC zadań w zakresie nadzoru bankowego **decyzję o wejściu z SSM w bliską współpracę podejmuje rząd danego kraju i dlatego powinien on z wyprzedzeniem dysponować odpowiednim materiałem analitycznym, analogicznym do opracowanego w Czechach.** Ponadto, oprócz spraw nadzorczych, w poszczególnych krajach konieczne może być przeprowadzenie analizy specyficznych dla danego kraju zagadnień prawnych i ustrojowych, takich jak kwestie konstytucyjne, czy rozstrzygnięcie, który organ ma podjąć decyzję o wejściu w bliską współpracę z SSM.

Z kolei władze nadzorcze powinny dążyć do jak najbliższej współpracy operacyjnej z SSM, zwłaszcza, jeśli w danym kraju banki ze strefy euro mają znaczący udział własnościowy w sektorze bankowym tego kraju, aby dotychczasowa – nieraz bliska – współpraca z nadzorcami macierzystymi nie została ograniczona.

UZASADNIENIE I USZCZEGÓŁOWIENIE:

Unia Bankowa, której elementem jest jednolity nadzór bankowy, jest rozwiązaniem organizacyjnym, a nie regulacyjnym, choć jej fundamentem są rozwiązania regulacyjne.

Filary Unii Bankowej to:

- Jednolity Mechanizm Nadzorczy, tzw. Single Supervisory Mechanism (SSM);
- Jednolity Mechanizm Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji, tzw. Single Resolution Mechanism (SRM), służący do restrukturyzacji banków i kontrolowanej ich upadłości, finansowany przez sam sektor, a nie ze środków podatników;
- Jednolity Mechanizm Gwarantowana Depozytów.

Podstawę ich działania stanowią przepisy regulacyjne, odpowiednio:

- Dyrektywa CRD IV wraz z Rozporządzeniem CRR, dotycząca ostrożnościowych aspektów funkcjonowania banków i firm inwestycyjnych;
- Dyrektywa BRRD, regulująca zasady uporządkowanej restrukturyzacji i likwidacji banków;
- Dyrektywa DGD, harmonizująca zasady funkcjonowania systemu gwarantowania depozytów.

Trzeba podkreślić, że powyższe akty prawne nie są powiązane z projektem Unii Bankowej i obowiązują wszystkie kraje członkowskie, bez względu na ich relacje z Unią Bankową.

Na tym właśnie fundamencie budowane są filary Unii Bankowej. W październiku 2013 zostało przyjęte rozporządzenie powierzające EBC zadania z zakresu nadzoru nad bankami strefy euro (SSM – Single Supervisory Mechanism), w kwietniu przyjęte zostało rozporządzenie regulujące sposób, w jaki w krajach Unii Bankowej prowadzona będzie restrukturyzacja

i likwidacja banków (SRM – Single Resolution Mechanism). Do formalnego domknięcia projektu brakuje budzącego największe kontrowersje jednolitego mechanizmu gwarantowania depozytów. Jego utworzenie wymaga znacznie dalej posuniętej i przez to znacznie trudniejszej do zbudowania zgody politycznej, co sprawia, że prace nad nim posuwają się znacznie wolniej.

Rozporządzenie SSM weszło w życie 4 listopada 2014 r. Powołane zostały władze SSM, intensywna rekrutacja pracowników dobiega końca, powstały procedury, które stanowią podstawę działań nadzorczych. Uzgodniono zasady sprawowania wspólnego nadzoru w ramach Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego (SSM).

EBC przygotował się do podjęcia nowych zadań związanych z nadzorem bankowym w ramach Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego. Mechanizm ten dał początek nowemu syste-

nowi nadzoru finansowego, obejmującemu EBC i właściwe organy krajowe z uczestniczących państw członkowskich. Ukończono tworzenie struktur zarządczych SSM, w tym opracowanie odpowiednich zasad i rozwiązań organizacyjnych. W szczególności, Rada Prezesów na wniosek Rady ds. Nadzoru przyjęła rozporządzenie ramowe w sprawie Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego.

Tworzone są wspólne zespoły nadzorcze, które stanowią główną strukturę operacyjną prowadzenia nadzoru w ramach SSM. EBC zatrudnia już około 800 osób pracujących dla wspólnego nadzoru. EBC zbiera, przetwarza i przekazuje na poziom EBA dane sprawozdawcze nadzorowanych przez siebie banków.

Z powodzeniem został przeprowadzony proces przeglądu aktywów. Jego wyniki, wraz z wynikami testu warunków skrajnych EBA, zostały opublikowane pod koniec października 2014. Wyniki te stanowią swoisty bilans otwarcia, obrazujący stan banków, które zostały objęte bezpośrednim nadzorem EBC. Ma to istotne znaczenie, ponieważ 4 listopada 2014 EBC przejął odpowiedzialność za stabilność i bezpieczeństwo tych banków.

Kontakty z nadzorcami wchodzącymi w skład nadzoru europejskiego ujawniają **postępującą bardzo szybko integrację, znacznie szybciej, niż się to wydawało jeszcze rok temu.** Najważniejszym elementem tej integracji jest proces łączący współdecydowanie i współodpowiedzialność w sprawach dotyczących banków objętych wspólnym nadzorem. Wiodącą

„Czy w sytuacji, gdy decyzje makroostrożnościowe podejmowane są głównie na poziomie krajowym, zaś mikroostrożnościowe na poziomie SSM oraz krajowym, dyskusja o fragmentacji lub defragmentacji nie powinna koncentrować się bardziej na ryzyku, że stosowanie środków makroostrożnościowych – jeśli nie jest właściwie zharmonizowane na jednolitym rynku – tworzy większe zagrożenia dla jednolitego rynku niż mikroostrożnościowe praktyki nadzorcze?”

Piers Haben
Director, Oversight, European Banking
Authority

rolę odgrywa tu Europejski Bank Centralny. Funkcja nadzorcza przesuwana się faktycznie w stronę Frankfurtu. W stosunku do oczekiwań z okresu, kiedy omawiano tę kwestię na Europejskim Kongresie Finansowym w połowie 2014 roku, procesy integracyjne nadzorców SSM znacznie przyspieszyły. Równie szybko następuje faktyczne włączanie się EBC w funkcje nadzoru bankowego w krajach SSM.

Unia Bankowa została utworzona w celu zwiększenia zaufania do unijnego sektora bankowego, jego bezpieczeństwa, a w konsekwencji wsparcia stabilności finansowej. Służyć tym celom mają: wspólny mechanizm podejmowania decyzji oraz powiązane z nim wspólne narzędzia wspomagające stabilność i bezpieczeństwo banków. Niestety, jedyna dostępna podstawa prawna umożliwiająca szybkie utworzenie Unii Bankowej wprowadziła bardzo istotne ograniczenie, jakim jest objęcie tym projektem wyłącznie krajów strefy euro. Istniejąca możliwość wejścia pozostałych krajów w bliską współpracę z EBC nie daje pełnego dostępu do narzędzi i mechanizmów zabezpieczających.

Utworzenie Unii Bankowej będzie miało daleko idące konsekwencje dla całej Unii Europejskiej, konsekwencje, których skalę trudno w tej chwili przewidzieć. Pewne jest, że w wyniku utworzenia Unii Bankowej kraje członkowskie zostają podzielone na trzy grupy:

- kraje strefy euro, które mają pełne uprawnienia decyzyjne oraz pełen dostęp do zabezpieczeń;
- kraje spoza strefy euro, które weszły z EBC w bliską współpracę i mają podobne, choć niepełne uprawnienia decyzyjne, nie mają dostępu do takich zabezpieczeń, jakimi dysponują kraje strefy euro, choć cały czas poszukuje się możliwości utworzenia odpowiedników, z których mogłyby skorzystać; z tego powodu dysponują one innymi zabezpieczeniami, które w pewnych sytuacjach pozwolą im nie zastosować się do adresowanej do nich decyzji;
- kraje spoza strefy euro, które nie weszły w bliską współpracę z EBC; nie mają one ani wpływu na decyzje podejmowane przez SSM, czy SRM, ani dostępu do takich zabezpieczeń, jakimi dysponują kraje zaliczające się do pierwszych dwóch grup.

Niewątpliwie, najlepiej zabezpieczone przez zaburzeniami stabilności finansowej będą kraje strefy euro. Wynika to nie tylko z dostępnych zabezpieczeń, ale przede wszystkim z faktu, iż za ich stabilność odpowiada EBC. W obecnej strukturze w skład EBC wchodzi zarówno ESRB odpowiadająca za stabilność finansową, jak i SSM, który odpowiada za bezpieczeństwo

„Linia podziału pomiędzy nadzorem mikroostrożnościowym i makroostrożnościowym jest bardzo nieostra. Prowadzenie sprawnej polityki makroostrożnościowej jest ważnym wyzwaniem. Mam tu na myśli praktyczne usprawnienie współpracy pomiędzy bankami centralnymi, władzami makroostrożnościowymi oraz nadzorami mikroostrożnościowymi.”

Edouard Fernandez-Bollo
Secretary General, Autorité de Contrôle
Prudentiel et de Résolution,
Banque de France

pojedynczych banków. Dlatego EBC musi dbać o to, by podejmowane decyzje na żadnym z poziomów nie zagrażały stabilności i bezpieczeństwu systemu finansowego krajów strefy euro oraz krajów blisko z nim współpracujących, ponieważ odpowiada za ich stabilność zarówno na poziomie makro, poprzez ESRB, jak i mikro, poprzez jednolity nadzór. W przypadku krajów blisko współpracujących zadanie to będzie trudniejsze, ponieważ możliwości interwencyjne EBC będą mniejsze, co nie zmniejszy jednak jego odpowiedzialności, zarówno faktycznej, jak i wizerunkowej.

Kraje, które pozostają poza Unią Bankową, znajdują się w trudniejszej sytuacji. Nie tworzą jednego organizmu, który wzmacniałby ich pozycję wobec Unii Bankowej, nie dysponują mechanizmami zabezpieczającymi i w razie wystąpienia problemów ze stabilnością swojego systemu finansowego, na przykład poprzez efekt zarażania, mogą liczyć na wsparcie jedynie instytucji i instrumentów swojego kraju. Innymi słowy znajdują się w sytuacji, w jakiej przed kilku laty znalazły się dotknięte kryzysem kraje strefy euro, co doprowadziło je właśnie do utworzenia Unii Bankowej. Z drugiej strony siłą tych krajów jest ich liczba. Jest to dziewięć krajów, w tym Wielka Brytania z największym systemem bankowym w Unii Europejskiej, ale w obecnej sytuacji politycznej działania Wielkiej Brytanii nie są w pełni przewidywalne. Co więcej, grupa ta jest skrajnie niejednorodna. Systemy bankowe w tych krajach stanowią od prawie 30% unijnego sektora bankowego (Wielka Brytania) do mniej niż 1% (Węgry, Czechy, Bułgaria, czy Rumunia). Mają różne interesy, różne priorytety i w efekcie trudno jest mówić o istnieniu jednolitego partnera dla SSM.

EBC, w Decyzji w sprawie bliskiej współpracy z właściwymi organami krajowymi uczestniczących państw członkowskich, których walutą nie jest euro z 31 stycznia 2014 r. określił procedurę ustanawiania bliskiej współpracy. Dotyczy to wniosków o przystąpienie do bliskiej współpracy, oceny tych wniosków przez EBC oraz możliwości zawieszenia i rozwiązania bliskiej współpracy. Decyzja określa proceduralne zasady ustanawiania bliskiej współpracy. Z kolei w Rozporządzeniu przyjętym przez Radę Prezesów wskazano, jak powyższa procedura powinna przebiegać i jak będzie prowadzony nadzór po jej wprowadzeniu.

Pojawia się zatem naturalne zainteresowanie planami dziewięciu krajów spoza strefy euro, zwłaszcza teraz, gdy właśnie zaczęły w pełni działać Jednolity Mechanizm Nadzorczy. Pytanie to jest jednak zasadne. W czerwcu ubiegłego roku zapowiedź uczestnictwa we wszystkich trzech filarach Unii Bankowej wyraził Prezes banku centralnego Rumunii. Udział w tym europejskim projekcie wg Mugur Isărescu miałby oznaczać dla Rumunii wzmocnienie stabilności finansowej, zwiększenie zaufania do krajowego sektora bankowego i wsparcie zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Wydawać by się mogło, że decyzja Rumunii, kraju peryferyjnego, nie zmieni niczego poza proporcją krajów należących do Unii Bankowej i pozostających poza nią. Jest to jednak mało prawdopodobne. W tym przypadku liczy się nie to, który kraj podjął decyzję o przystąpieniu do Unii Bankowej, ale sam fakt, że któryś kraj taką decyzję podjął. Dla kolejnego kraju podjęcie tej decyzji może być już łatwiejsze i w krótkim czasie te państwa (bez względu na ich liczbę), które na razie taką decyzję rozważają mogą ją

podjąć, ponieważ ostatni zawsze będą mieli mniej do powiedzenia. Taki proces musi osłabić i tak słabszą pozycję krajów pozostających poza Unią Bankową.

Bez wątpienia Rumunia przeprowadziła analizę argumentów przemawiających za przystąpieniem do bliskiej współpracy z EBC oraz przeciwko temu przystąpieniu i uznała, że korzyści są większe niż zagrożenia. Oczywiście, nie znając treści tej analizy, użytych argumentów, nie sposób się do nich odnieść. Nie wiadomo też czy argumenty za i przeciwko tej decyzji wytrzymają próbę czasu i konfrontację z rutynową (a może bardziej nietypową) działalnością SSM. Zapewne nie można zbytnio liczyć na szczegółowe wyjaśnienia rumuńskich nadzorców. Warto jednak pytać. Ale przede wszystkim warto dokonać analizy, na tyle szczegółowej, na ile jest to obecnie możliwe, argumentów przemawiających za przystąpieniem do bliskiej współpracy i przeciwko takiej decyzji, oraz szans i zagrożeń, jakie się z tym wiążą. Należy być może pogłębić taką analizę rozpatrując różne scenariusze dalszego przebiegu wypadków. Jeśli bowiem w ciągu najbliższych kilku lat śladem Rumunii podąży kilka krajów, zwłaszcza o istotnym znaczeniu dla sektora finansowego Unii Europejskiej, konkluzje analizy mogą być zupełnie inne, niż gdy się przyjmie założenie, że długo jeszcze nikt inny nie wybierze tej drogi.

Korzyści przemawiające za przystąpieniem do Unii Bankowej dla kraju spoza strefy euro

„Strefę euro wraz z tym, co jest potrzebne do tego, by funkcjonowała dobrze, można traktować jako pewną motywację do kontynuowania korzystnej dla kraju polityki niepozwalającej na to, by komukolwiek przyszło do głowy, że dług publiczny można podnieść, że można kreować duże deficyty, że można w polityce pieniężnej pozwolić na zbyt duże luzy. Traktujmy strefę euro jako pewnego rodzaju kierunkowe wyzwanie.”

Dariusz Filar
Profesor, Uniwersytet Gdański

1. Na pierwszym miejscu należy wymienić włączenie sektora bankowego danego kraju w zakres odpowiedzialności EBC. Jeśli nawet mechanizmy zabezpieczające na poziomie Unii Bankowej będą słabsze niż w przypadku krajów strefy euro, fakt, iż dany system bankowy będzie objęty mechanizmami Unii Bankowej zwiększy jego bezpieczeństwo, a także – co nie mniej ważne – poprawi wizerunek danego systemu bankowego i jego nadzoru.
2. Zważywszy na strukturę własnościową polskiego sektora bankowego, dużą korzyścią byłoby posiadanie prawa głosu w Radzie ds. Nadzoru. Trzeba to uprawnienie postrzegać całościowo. Rada podejmuje decyzje w sprawie każdego banku objętego bezpośrednim nadzorem EBC. Jest mało prawdopodobne, by decyzje podejmowane były przy racjonalnym sprzeciwie zainteresowanych krajów. Każdy z nadzorców, dysponować będzie jednym głosem, bez względu na wielkość swego systemu bankowego. Jego głos musi współgrać z głosami pozostałych nadzorców. Co więcej, mechanizm podejmowania decyzji oparty być musi na zasadzie wzajemności, bowiem nadzorca, który przystępuje do Unii Bankowej, zyskuje prawo wyrażania swoich opinii i współdecydowania w sprawach dotyczących banków z innych krajów.

Pozostając poza Unią Bankową traci się wpływ na decyzje podejmowane przez Radę ds. Nadzoru, a następnie przez EBC w ramach sprawowania jednolitego nadzoru. Tymczasem decyzje te mogą mieć pośredni, czasami negatywny, wpływ na kraje, które nie zdecydowały się na przystąpienie do Unii Bankowej.

3. Pozycja państw członkowskich spoza strefy euro została zabezpieczona również w ramach mechanizmu SRM. Interesy państw członkowskich spoza strefy euro, które zgodziły się na objęcie nadzorem oraz Jednolitym Mechanizmem Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji w ramach „bliskiej współpracy”, są chronione przez włączenie tych państw w proces podejmowania decyzji, jeśli dotyczą one banków prowadzących działalność na ich terytorium.

W ramach SRM głos państw goszczących ma taką samą siłę jak głos państw macierzystych przy decyzjach podejmowanych przez Radę ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji w odniesieniu do banków transgranicznych.

Jednolite traktowanie państw uczestniczących w Unii Bankowej, niezależnie od tego, czy są to kraje z eurolandu czy nawiązały „bliską współpracę” przewidziane zostało również w aspekcie funduszu naprawczego. Nie potwierdziły się obawy o ustalenie klucza kapitałowego EBC jako podstawy wnoszenia składek na fundusz. Przyjęty sposób wyznaczania składki bazujący na zobowiązaniach banków pomniejszonych o fundusze własne i depozyty gwarantowane jest korzystny dla krajów, takich jak Polska, których udział w sektorze bankowym całej Unii jest niewielki.

Nie można jednak zapominać, że **przystąpienie do Unii Bankowej kraju spoza strefy euro może mieć również niekorzystne skutki.**

Na pierwszym miejscu należy wymienić brak dostępu do mechanizmu stabilizacyjnego oraz do pomocy płynnościowej EBC. Państwa eurolandu mogą otrzymać pomoc z ESM – Europejskiego Mechanizmu Stabilności. Wprowadzenie do Rozporządzenia SRM możliwości pożyczania przez fundusz naprawczy środków na rynkach finansowych tylko w niewielkim stopniu łagodzi to ograniczenie – w dalszym ciągu brak dostępu do ESM jest problemem dla krajów, które zdecydowałyby się na nawiązanie bliskiej współpracy. Istotne jest zatem zapewnienie wsparcia płynnościowego wszystkim bankom nadzorowanym przez EBC.

„Nigdy w Europie nie było takich rozwiązań zapobiegających powstawaniu kryzysów i służących do walki z nimi, jak obecnie. Są to m.in. jednolity mechanizm nadzorczy i co ważniejsze, jednolity mechanizm przymusowej likwidacji, który został połączony z pełnym zharmonizowaniem działania funduszy gwarancyjnych. Rozwiązania te adresują problem kryzysu o charakterze transgranicznym, przenoszenia się kłopotów dużego banku z jednego kraju do drugiego.”

Jerzy Pruski
Prezes Zarządu Bankowego Funduszu
Gwarancyjnego

Ważnym problemem dla naszego kraju, w którym sektor bankowy jest uznawany za zdrowy i bezpieczny w porównaniu do innych państw członkowskich, jest kwestia zmiany decyzyjności po wstąpieniu do Unii Bankowej przy tworzeniu tzw. podgrup płynnościowych. Zgodnie z CRR, w ramach tworzonych podgrup płynnościowych, może mieć miejsce swobodny przepływ środków pomiędzy bankami – uczestnikami podgrupy. Do utworzenia podgrupy płynnościowej wymagane jest podjęcie wspólnej decyzji przez nadzorcę konsolidującego oraz właściwe organy odpowiedzialne za nadzór nad podmiotami (bankami) zależnymi w poszczególnych krajach. Jeśli wypracowanie wspólnej decyzji (w wymaganym czasie lub po wyczerpaniu mechanizmu mediacji) nie jest możliwe, wówczas każdy właściwy organ odpowiedzialny za nadzór indywidualny podejmuje samodzielną decyzję, która ma charakter wiążący. Oznacza to, że krajowy organ nadzoru może w efekcie nie zgodzić się na włączenie do podgrupy płynnościowej banku, nad którym sprawuje nadzór jako nadzorca goszczący.

W przypadku Unii Bankowej, gdyby utworzenie podgrupy dotyczyło banków objętych nadzorem EBC, decyzje dotyczące utworzenia podgrupy praktycznie należałyby do EBC jako nadzorcy konsolidującego, jednocześnie odpowiadającego za nadzór nad bankami zależnymi w poszczególnych krajach. Do podejmowania tych decyzji zastosowanie miałaby procedura przewidziana w SSM, zgodnie z którą każde z państw, w tym również kraje uczestniczące w Unii Bankowej na zasadzie „bliskiej współpracy”, posiada równy głos. Gdyby dane państwo członkowskie nie zgadzało się z niekorzystną dla siebie decyzją Rady ds. Nadzoru o utworzeniu podgrupy płynnościowej, a decyzja ta nie zostałaby odrzucona przez Radę Prezesów, wówczas jedynym sposobem uniknięcia skutków tej niekorzystnej decyzji byłoby zakończenie bliskiej współpracy. Ryzyko, iż trzeba będzie skorzystać z tego mechanizmu wydaje się bardzo małe. Zważywszy na możliwe skutki – reputacyjne i dla całego systemu finansowego

tego kraju, jak również to, że kraj, który zakończył bliską współpracę, może ponownie przystąpić do Unii Bankowej dopiero po trzech latach, nie wydaje się prawdopodobne, by w razie sporu strony nie doprowadziły do jego zażegnania, bez uciekania się do zerwania bliskiej współpracy.

Powyższe rozwiązanie stanowi wprawdzie skuteczne zabezpieczenie, ale nie można go postrzegać jako rozwiązanie pożądane. Przystępując do Unii Bankowej nie należy bowiem raczej zakładać możliwości wystąpienia z niej w wyniku konfliktu decyzyjnego. Dlatego kraj rozważający wejście w bliską współpracę powinien dążyć do takiego układania swoich relacji z EBC i z ESM, aby przed uzyskaniem dostępu danego kraju do zabezpieczeń dostępnych krajom strefy euro, nie były podejmowane wobec niego decyzje, w wyniku których dany kraj potrzebowałby wsparcia dla siebie niedostępnego.

Nie można też wykluczyć, iż w przypadku niektórych krajów członkostwo w Unii Bankowej wpłynie na skuteczność i konserwatyzm sprawowanego w tych krajach nadzoru. Wiadomo, że podejście nadzorcze w poszczególnych krajach nie jest obecnie jednolite i pewne kraje są bardziej, a inne mniej skuteczne w swoich działaniach nadzorczych. Nie wiadomo, czy podejście poszczególnych krajów się zmieni, czy też nie. A jeśli dojdzie do zmian, czy będzie to ruch w stronę najmniej, czy najbardziej konserwatywnych. Nie można też wykluczyć, że zostanie przyjęty pewien model mieszany. To rozstrzygnięcie będzie istotne dla nadzorów, których konserwatyzm jest większy niż średnia unijna.

„Bardzo ważną przesłanką przeciwko wejściu do strefy euro jest to, że ze strefy euro nie można wyjść wtedy, kiedy jest to potrzebne. Paradoks polega na tym, że wyjść ze strefy euro mogłyby kraje, które są w bezpiecznej sytuacji. Gdyby chciały one wyjść ze strefy euro, mogły to zrobić bez powodowania paniki w swojej gospodarce. Natomiast kraje, które dramatycznie potrzebują własnej waluty, nie mogą tego zrobić bezpiecznie.”

Stefan Kawalec
Prezes Zarządu Capital Strategy

KOMITETY STERUJĄCE
I RADY PROGRAMOWE

Komitety Sterujące EKF

Komitet Sterujący debat nt. długoterminowych oszczędności emerytalnych

Rafał Antczak

Członek Zarządu, Deloitte Consulting S.A.

Marek Rozkrut

Partner, EY

Stefan Kawalec

Prezes Zarządu, Capital Strategy

Małgorzata Rusewicz

Prezes Zarządu, Izba Gospodarcza

Towarzystw Emerytalnych

Rafał Madej

*Dyrektor Departamentu Produktów
Inwestycyjnych i Ubezpieczeniowych,
PKO Bank Polski*

Komitet Sterujący debaty „Giełda jako narzędzie w pokonywaniu barier w rozwoju przedsiębiorstw rodzinnych w obszarach sukcesji, profesjonalizacji i wzrostu”

Beata Binek

Prezes Zarządu, Polski Instytut Dyrektorów

Konrad Konarski

Partner, Baker & McKenzie Krzyżowski i Wspólnicy

Tomasz Budziak

*Członek Zarządu, stowarzyszenie
Inicjatywa Firm Rodzinnych*

Maria Montowska

*Dyrektor, Polsko-Niemiecka Izba
Przemysłowo-Handlowa*

Mirosław Kachniewski

*Prezes Zarządu, Stowarzyszenie
Emitentów Giełdowych*

Paweł Tamborski

*Prezes Zarządu, Giełda Papierów
Wartościowych w Warszawie S.A.*

Komitet Sterujący „Wyzwania dla rozwoju rynku kapitałowego”

Maciej Borkowski

Dyrektor Zarządzający, Gdańska Akademia Bankowa

Mirosław Kachniewski

Prezes Zarządu, Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych

Waldemar Markiewicz

Prezes Zarządu, Izba Domów Maklerskich

Leszek Pawłowicz

Dyrektor, Gdańska Akademia Bankowa

Piotr Piłat

Dyrektor Departamentu Rozwoju Rynku Finansowego, Ministerstwo Finansów

Paweł Tamborski

Prezes Zarządu, Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Iwona Sroka

Prezes Zarządu, Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA

Konrad Konarski

Partner, Baker & McKenzie Krzyżowski i Wspólnicy

Komitet Sterujący ds. Stabilności Finansowej

Monika Marcinkowska

Profesor, Uniwersytet Łódzki

Leszek Pawłowicz

Dyrektor, Gdańska Akademia Bankowa

Filip Pilichowski

Departament Projektów Strategicznych, Bankowy Fundusz Gwarancyjny

Jerzy Pruski

Prezes Zarządu, Bankowy Fundusz Gwarancyjny

Andrzej Reich

Dyrektor Departamentu Regulacji Bankowych, Instytucji Płatniczych i Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych, Komisja Nadzoru Finansowego

Dariusz Szkaradek

Partner, Lider Sektora Instytucji Finansowych, Deloitte

Andrzej Stopczyński

Dyrektor Departamentu Projektów Strategicznych, Bankowy Fundusz Gwarancyjny

Komitet Sterujący „Zarządzanie wartością przedsiębiorstw o znaczeniu strategicznym”

Małgorzata Dec-Kruczkowska

*Dyrektor Departamentu Analiz,
Ministerstwo Skarbu Państwa*

Andrzej Kopyrski

Wiceprezes Zarządu, Bank Pekao S.A.

Jacek Krawiec

Prezes Zarządu, PKN ORLEN S.A.

Leszek Pawłowicz

Dyrektor, Gdańska Akademia Bankowa

Jarosław Romanowski

I Wiceprezes Zarządu, KGHM Polska Miedź S.A.

Marek Tejchman

*Zastępca Redaktora Naczelnego,
Dziennik Gazeta Prawna*

Marek Woszczyk

*Prezes Zarządu, PGE Polska Grupa
Energetyczna S.A.*

Patrycja Zielińska

*Wiceprezes Zarządu, Agencja Rozwoju
Przemysłu S.A.*

Komitet Sterujący debat nt. Unii Energetycznej

Jan Krzysztof Bielecki

*Przewodniczący Rady Programowej
Europejskiego Kongresu Finansowego*

Maciej Burny

*Dyrektor Biura Regulacji, PGE Polska
Grupa Energetyczna S.A.*

Adam Czyżewski

Główny Ekonomista, PKN ORLEN S.A.

Alina Gużyńska

Dyrektor Biura Public Affairs, PKN ORLEN S.A.

Janusz Lewandowski

Przewodniczący Rady Gospodarczej

Ireneusz Łazor

Prezes Zarządu, Towarowa Giełda Energii S.A.

Leszek Pawłowicz

Dyrektor, Gdańska Akademia Bankowa

Piotr Szlagowski

Dyrektor Departamentu Regulacji, PGNiG S.A.

Piotr Szpakowski

Dyrektor Biura Regulacji, PKN ORLEN S.A.

Komitet Sterujący „Usprawnienie wymiaru sprawiedliwości”

Olgierd Dziekoński

Sekretarz Stanu, Kancelaria Prezydenta RP

Sylvia Morawska

Profesor, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Jerzy Gajewski

Prezes Zarządu, NDI SA

Leszek Pawłowicz

Dyrektor, Gdańska Akademia Bankowa

Marek Głuchowski

*Partner Zarządzający, Kancelaria Radców
Prawnych i Adwokatów Głuchowski
Siemiątkowski Zwara i Partnerzy*

Urszula Rybszleger

Kancelaria Radcy Prawnego Rybszleger Sp. K.

Jadwiga Sztabińska

Redaktor Naczelna, Dziennik Gazeta Prawna

Komitet Sterujący debaty „Jak usprawnić relacje pomiędzy inwestorami dominującymi a mniejszościowymi”

Maciej Borkowski

*Dyrektor Zarządzający, Gdańska Akademia
Bankowa*

Paweł Tamborski

*Prezes Zarządu, Giełda Papierów
Wartościowych w Warszawie S.A.*

Jerzy Kalinowski

*Partner, Szef grupy doradczej w zakresie
strategii i operacji w KPMG w Polsce i Europie
Środkowo-Wschodniej*

Komitet Sterujący Akademii EFC

Beata Binek

*Prezes Zarządu, Polski Instytut
Dyrektorów*

Jerzy Gajewski

Prezes Zarządu, NDI SA

Mirosław Kachniewski

*Prezes Zarządu, Stowarzyszenie
Emitentów Giełdowych*

Iwona Kozera

Partner, EY

Andrzej Kozłowski

*Dyrektor wykonawczy ds. strategii
i zarządzania projektami,
PKN ORLEN S.A.*

Stacy Ligas

*Partner, szef działu audytu instytucji
finansowych w KPMG w Polsce*

Mateusz Morawiecki

Prezes Zarządu, Bank Zachodni WBK

Leszek Pawłowicz

Dyrektor, Gdańska Akademia Bankowa

Andrzej Reich

*Dyrektor Departamentu Regulacji Bankowych,
Instytucji Płatniczych i Spółdzielczych Kas
Oszczędnościowo-Kredytowych, Komisja
Nadzoru Finansowego*

Marzena Reich

Członek Zarządu, British Alumni Society

Rady Programowe

Rynek obligacji w Polsce 2014

Jacek Fotek

Prezes Zarządu, BondSpot S.A.

Mariusz Grab

*Dyrektor Zarządzający,
Bank Gospodarstwa Krajowego*

Mirosław Kachniewski

*Prezes Zarządu, Stowarzyszenie
Emitentów Giełdowych*

Piotr Kozłowski

*Dyrektor Zarządzający,
Centralny Dom Maklerski Pekao SA*

Błażej Lepczyński

*Wiceprezes Zarządu ds. Procedur Ratingowych,
Instytut Analiz i Ratingu S.A.*

Michał Markowski

*Doradca Prezesa, Giełda Papierów
Wartościowych w Warszawie S.A.*

Leszek Pawłowicz

Dyrektor, Gdańska Akademia Bankowa

Paweł Tamborski

*Prezes Zarządu, Giełda Papierów
Wartościowych w Warszawie S.A.*

Ilona Wołyniec

*Dyrektor Departamentu Finansowania Projektów
Inwestycyjnych, PKO Bank Polski*

Kongres Bankowości Detalicznej 2014

Zbigniew Jagiełło

*Prezes Zarządu, PKO Bank Polski
– Przewodniczący Rady Programowej*

Mariusz Cholewa

Prezes Zarządu, Biuro Informacji Kredytowej S.A.

Cezary Kocik

*Wiceprezes Zarządu, Dyrektor Banku
ds. Bankowości Detalicznej, mBank*

Jarosław Kroc

Prezes Zarządu, Accenture

Grzegorz Kuliszewski

*Business Development Executive,
Financial Services Sector, IBM Polska*

Małgorzata O'Shaughnessy

*Dyrektor Zarządzająca Regionem
Europy Środkowo-Wschodniej, Visa Europe*

Jacek Obłękowski

Wiceprezes Zarządu, PKO Bank Polski

Leszek Pawłowicz

Dyrektor, Gdańska Akademia Bankowa

Grzegorz Piwowar

Wiceprezes Zarządu, Bank Pekao S.A.

Mirosław Skiba

Członek Zarządu, nadzorujący Pion Bankowości Detalicznej, Bank Zachodni WBK S.A.

Wojciech Sobieraj

Prezes Zarządu, Alior Bank S.A.

Dariusz Szkaradek

Partner, Lider Sektora Instytucji Finansowych w Polsce, Deloitte

Kongres Consumer Finance 2014

Mariusz Cholewa

Prezes Zarządu,
Biuro Informacji Kredytowej S.A.

Patrycja Rogowska-Tomaszycka

Dyrektor Departamentu Korporacyjnego,
Provident

Artur Nowak-Gocławski

Prezes Zarządu, Grupa ANG

Andrzej Roter

Dyrektor Generalny, Konferencja
Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce

Krzysztof Opaliński

Przewodniczący Rady Nadzorczej,
Fines S.A.

Artur Sikora

Członek Rady Nadzorczej,
Dom Kredytowy NOTUS

Leszek Pawłowicz

Dyrektor, Gdańska Akademia Bankowa

Edyta Szymczak

Prezes Zarządu, Rejestr Dłużników ERIF BIG

Marta Penczar

Dyrektor Obszaru Badawczego,
Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową

Piotr Żabski

Wiceprezes Zarządu,
Santander Consumer Bank S.A.

Zarządzanie Kapitałem w Bankach 2015

Mirosław Boda

Wiceprezes Zarządu, ING Bank Śląski S.A.

Andrzej Burliga

Członek Zarządu, Bank Zachodni WBK S.A.

Bartosz Drabikowski

Wiceprezes Zarządu, PKO Bank Polski

Tomasz Kubiak

*Dyrektor Zarządzający Departamentu
Alokacji Kapitału i Zarządzania Aktywami
i Pasywami, Bank Pekao S.A.*

Leszek Pawłowicz

Dyrektor, Gdańska Akademia Bankowa

Andrzej Reich

*Dyrektor Departamentu Regulacji Bankowych,
Instytucji Płatniczych i Spółdzielczych Kas
Oszczędnościowo-Kredytowych,
Komisja Nadzoru Finansowego*

Dariusz Szkaradek

*Partner, Lider Sektora Instytucji Finansowych
w Polsce, Deloitte*

Wiesław Thor

Doradca Zarządu, Deloitte

Mariusz Zygierewicz

*Dyrektor Zespołu Ekonomiczno-Regulacyjnego,
Związek Banków Polskich*

IT w Instytucjach Finansowych 2015

Andrzej Kawiński

*Country Manager Banknote Processing,
Giesecke & Devrient GmbH*

Piotr Alicki

Wiceprezes Zarządu, PKO Bank Polski

Magdalena Dziewguć

Dyrektor Programowa, FSCD Polska

Paweł Jakubik

Członek Zarządu, Microsoft

Mariusz Kaczmarek

Prezes Zarządu, CompFort Meridian Polska

Justyna Kesler

Wiceprezes Zarządu, ING Bank Śląski S.A.

Grzegorz Kuliszewski

Business Development Executive, IBM Polska

Andrzej Sieradz

Wiceprezes Zarządu, Bank BGŻ

Bartłomiej Nocoń

*Dyrektor Zarządzający, Departament
Bankowości Elektronicznej, Bank Pekao S.A.*

Feliks Szyszkowski

Członek Zarządu, Bank Zachodni WBK S.A.

Leszek Pawłowicz

Dyrektor, Gdańska Akademia Bankowa

Marcin Zygmanski

*Managing Director Technology Lead,
Accenture*

The background of the page is a light blue gradient. Overlaid on this are several large, three-dimensional, teal-colored characters and symbols. These include a large 'F' in the center, a 'Z' to its right, a 'C' below it, and various other letters and symbols like 'E', 'N', 'O', and 'A' scattered in the background, some in focus and some blurred. The characters have a slight shadow, giving them a 3D appearance.

WYSTĄPIENIA I DEBATY

WYSTĄPIENIA

„Hazard moralny” na rynkach finansowych
Marek Belka, *Prezes Narodowego Banku Polskiego*

Zalety i wady wprowadzenia euro
Mateusz Szczurek, *Minister Finansów RP*

Razem czy osobno – czy wspólna waluta wymaga wspólnej polityki gospodarczej?
HSH Książę Michael von Liechtenstein, *Prezes Zarządu, Geopolitical Information Service AG*

Jak naprawić strefę euro?
Jacek Rostowski, *Posel na Sejm RP, b. Wicepremier, Minister Finansów w latach 2007-2013*

DEBATY PLENARNE

GOSPODARZ DEBATY

Debata oksfordzka „Warto być w strefie euro”

Czy Unia Energetyczna zwiększy
 bezpieczeństwo Europy?

PKN ORLEN S.A.,
 PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.

Unia Rynków Kapitałowych a integracja
 europejskiego rynku finansowego

PKO Bank Polski

Debata oksfordzka "Bez imigrantów Europę
 czeka porażka"

British Alumni Society

Ogłoszenie Rekomendacji V Europejskiego
 Kongresu Finansowego

DEBATY SPECJALISTYCZNE

GOSPODARZ DEBATY

Jakich oddziałów bankowych potrzebują dzisiaj klienci?
 Kierunki ewolucji sieci oddziałów bankowych w świetle
 zmieniających się oczekiwań klientów.

Deloitte

Jak wykorzystać rynek kapitałowy do finansowania
 badań i rozwoju?

Agencja Rozwoju Przemysłu,
 Bank Gospodarstwa Krajowego,
 Giełda Papierów Wartościowych
 w Warszawie S.A.

Perspektywy rozwoju rynku kredytów hipotecznych

Bank Pekao S.A.

Przyszłość sektorów infrastrukturalnych

NDI S.A.

Europejska Unia Energetyczna. Kompromis dla rozwoju i dobrej energii.	PKN ORLEN S.A.
Cyfrowi konsumenci, ich preferencje i trendy – wyzwania i wpływ na sektor usług finansowych	KPMG w Polsce
Rola innowacyjności w zarządzaniu wartością przedsiębiorstwa	Energa S.A., EY
Unia Rynków Kapitałowych a rozwój rynków kapitałowych w Europie	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.
Modele finansowania i prowadzenia projektów w obszarze innowacji oraz re-industrializacji przez spółki strategiczne	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A., Dziennik Gazeta Prawna
Długoterminowe oszczędności czy wzrost konsumpcji – na czym oprzeć rozwój gospodarczy?	Deloitte, Izba Gospodarcza Towarzystw Emerytalnych
Jak wiele innowacji może znieść polska bankowość?	MasterCard
Jak najlepiej badać odporność banków na szoki?	Citi Handlowy, Polityka Insight
Jak przystosować polską gospodarkę do ograniczenia emisji CO2? Korzyści i szanse, koszty i zagrożenia.	GAZ System, NDI S.A.
Niskie oszczędności barierą rozwoju sektora finansowego i polskiej gospodarki?	EY, PKO Bank Polski
Jak zdobyć i właściwie wykorzystać wiedzę o kliencie?	Accenture
<i>Resolution</i> – stan realizacji i wyzwania	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
Pewność prawa dla przedsiębiorców	Dziennik Gazeta Prawna
Czy banki są w stanie wszystkich zadowolić?	EY
Fragmentacja czy defragmentacja – współpraca nadzorów krajowych z SSM	EY, Komisja Nadzoru Finansowego
Czy to ostatni taki boom? Czy model rozwoju polskiej gospodarki wyczerpuje się i po okresie obecnego boomu grozi nam znaczące i trwałe spowolnienie?	Bank Pekao S.A.
Czy świat niskich stóp procentowych jest bezpieczny?	PKO Bank Polski, The Boston Consulting Group

Jak usprawnić relacje pomiędzy inwestorami dominującymi a mniejszościowymi?	KPMG w Polsce, Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.
Emisja obligacji a finansowanie bankowe. Uzupełnienie czy alternatywa?	Bank Pekao S.A.
Zarządzanie ryzykiem związanym ze zmianami klimatu – wyzwania dla administracji publicznej, miast i sektora ubezpieczeniowego	Ministerstwo Środowiska
Indeksy finansowe – wymagania regulacyjne a wyzwania praktyczne	Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, EY

DEBATY I SPOTKANIA ZAMKNIĘTE ORAZ WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE	GOSPODARZ DEBATY
Modele finansowania w rewitalizacji przestrzeni miejskich – jak eliminować bariery?	Miasto Sopot
Jak zredukować zjawisko shorttermizmu i wzmocnić potrzebę myślenia długoterminowego?	KGHM Polska Miedź S.A.
Śniadanie Znanych Ekspertek	MasterCard
Co dalej z bancassurance w Polsce?	
Cyber Security & Cyber Crime – wyzwania dla polskiego sektora finansowego	
Premiera książki „Wyzwania bankowości detalicznej” pod red. Zbigniewa Jagiełły	
Giełda jako narzędzie w pokonywaniu barier w rozwoju przedsiębiorstw rodzinnych w obszarach sukcesji, profesjonalizacji i wzrostu	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., Baker & McKenzie
Naprawa systemu bankowego Unii Europejskiej – droga do integracji finansowej	European Banking Authority
Uroczyste ogłoszenie wyników Konkursu Ministra Środowiska PROJEKT: PRZESTRZEŃ	Ministerstwo Środowiska
Kultura @ Człowiek @ Gospodarka	Narodowe Centrum Kultury, Instytut Adama Mickiewicza, Regina Purpurea Fundus

AKADEMIA EFC

DEBATA

"What would we change in Europe?"

SPOTKANIA Z LIDERAMI:

Maciej Koński *Dyrektor Naczelny Centrum Analiz Strategicznych i Bazy Zasobowej, KGHM Polska Miedź*

Jan Krzysztof Bielecki, *Przewodniczący Rady Programowej Europejskiego Kongresu Finansowego*

Sławomir Jędrzejczyk, *Wiceprezes Zarządu PKN Orlen S.A.*

Mateusz Morawiecki, *Prezes Zarządu Banku Zachodniego WBK*

Zbigniew Jagiełło, *Prezes Zarządu PKO Banku Polskiego*

Andrzej Tersa, *Prezes Zarządu ENERGA S.A.*

WARSZTATY ZORGANIZOWANE PRZEZ:

Bank Zachodni WBK przy współpracy z Biznes po Ludzku

EY

KGHM Polska Miedź S.A.

Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych

SPOTKANIE Z LECHEM WAŁĘSĄ W EUROPEJSKIM CENTRUM SOLIDARNOŚCI

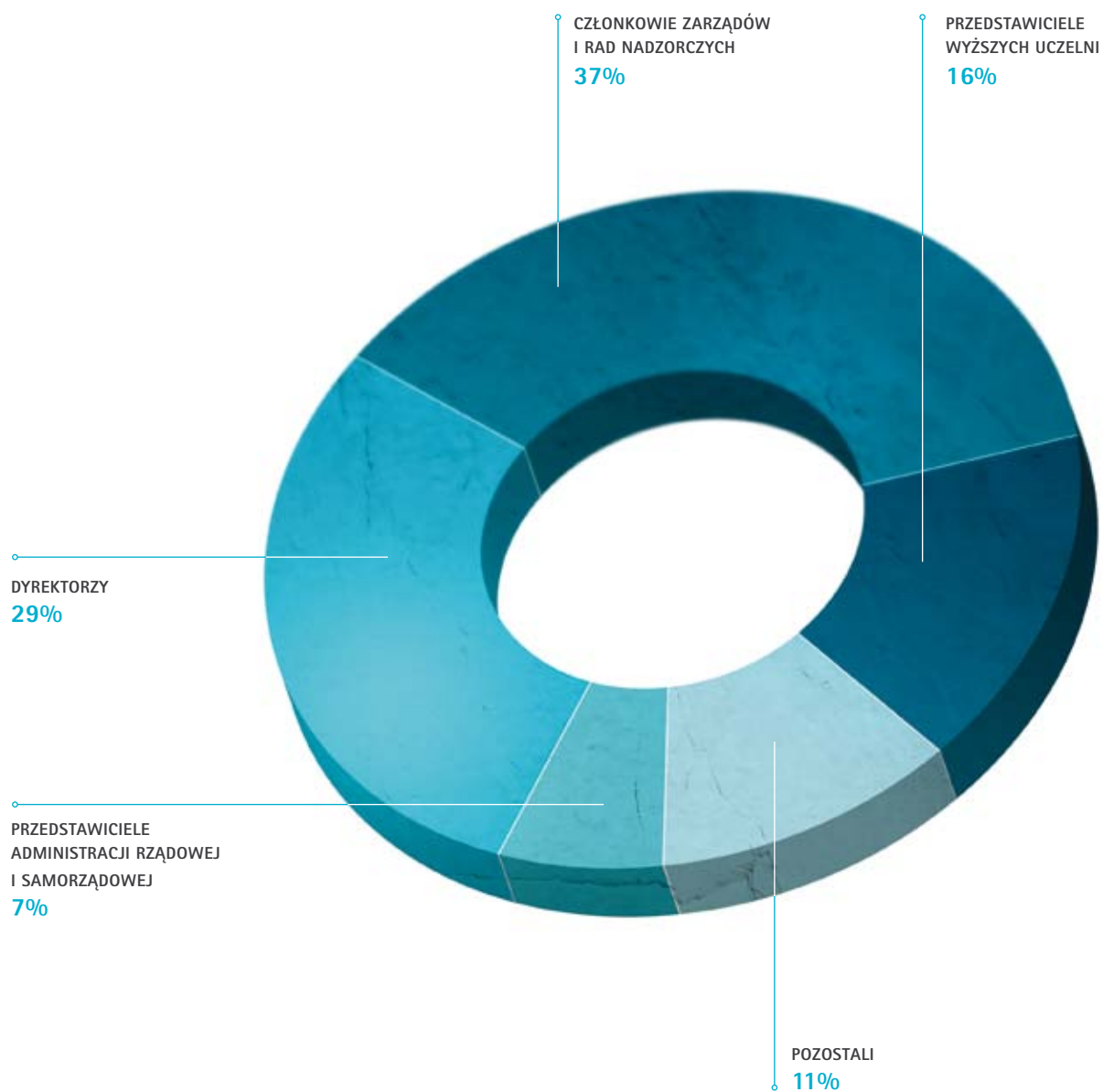
DEBATA

"Gdańsk-northern European Business Hub-development, opportunity and ambition"
w Olivia Business Centre

Statystyki

PODZIAŁ WG ZAJMOWANYCH STANOWISK
ŁĄCZNA LICZBA UCZESTNIKÓW - 1488

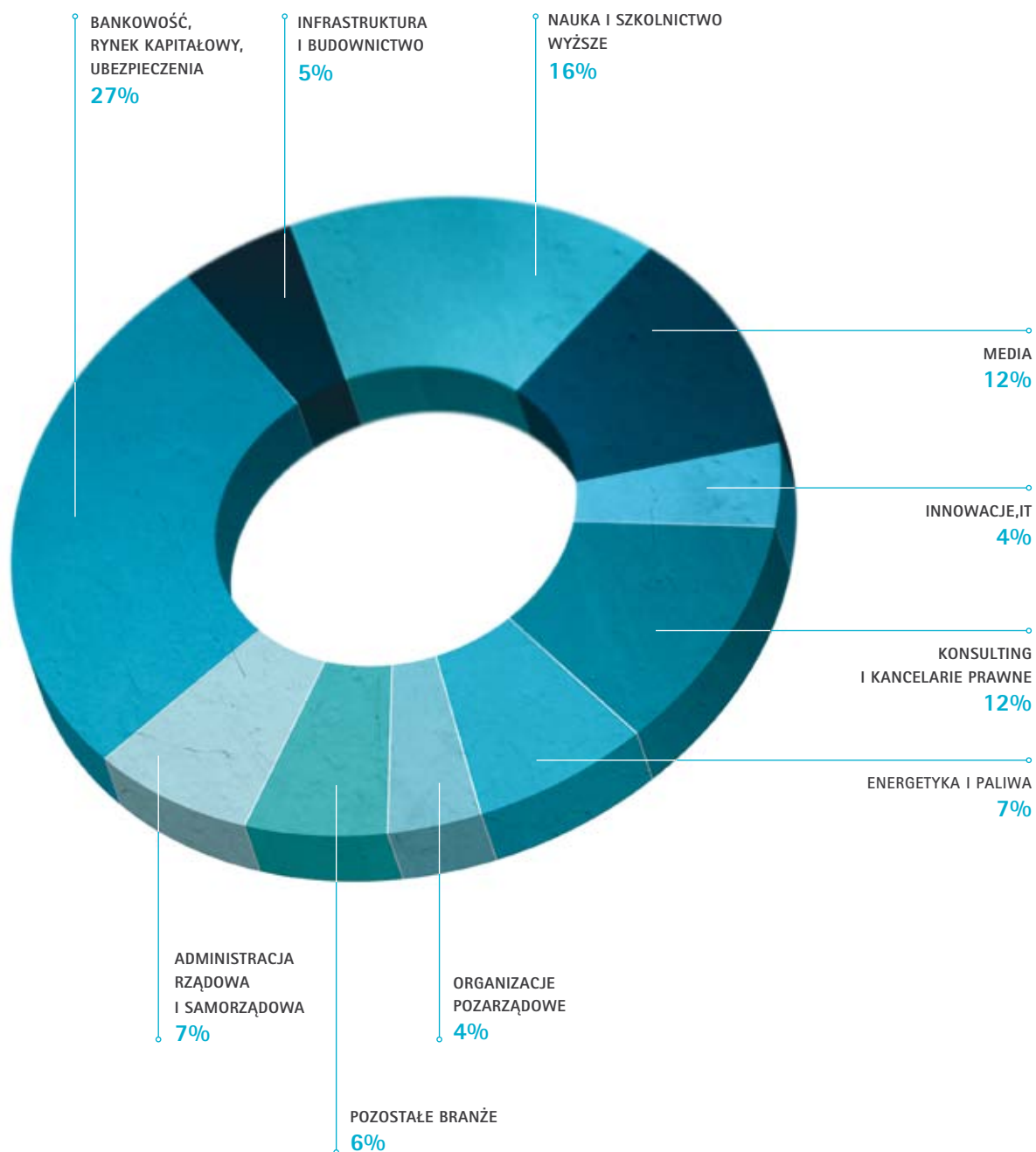

Statystyki

PODZIAŁ WG BRANŻ

ŁĄCZNA LICZBA UCZESTNIKÓW - 1488

FOTORELACJA

ORGANIZATORZY
I PARTNERZY

WSPÓŁORGANIZATORZY

PARTNERZY GŁÓWNI

*Polska Grupa
Energetyczna*

Bank Polski

PARTNERZY

accenture
High performance. Delivered.

arp
Agencja
Rozwoju
Przemysłu
S.A.

Bank Zachodni WBK
Grupa Santander

BGK
BANK GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO

BAKER & MCKENZIE

BCG
THE BOSTON CONSULTING GROUP

PARTNERZY INSTYTUCJONALNI

Deutsch-Polnische
Industrie- und Handelskammer
Polsko-Niemiecka Izba
Przemysłowo-Handlowa

Frankfurt School of
Finance & Management
Bankakademie | HfB

POLSKI ZWIĄZEK
PRACODAWCÓW BUDOWNICTWA

Stowarzyszenie
Inwestorów
Indywidualnych

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

GŁÓWNI PARTNERZY MEDIALNI

DZIENNIK
GAZETA PRAWNA

onet.

PARTNERZY MEDIALNI

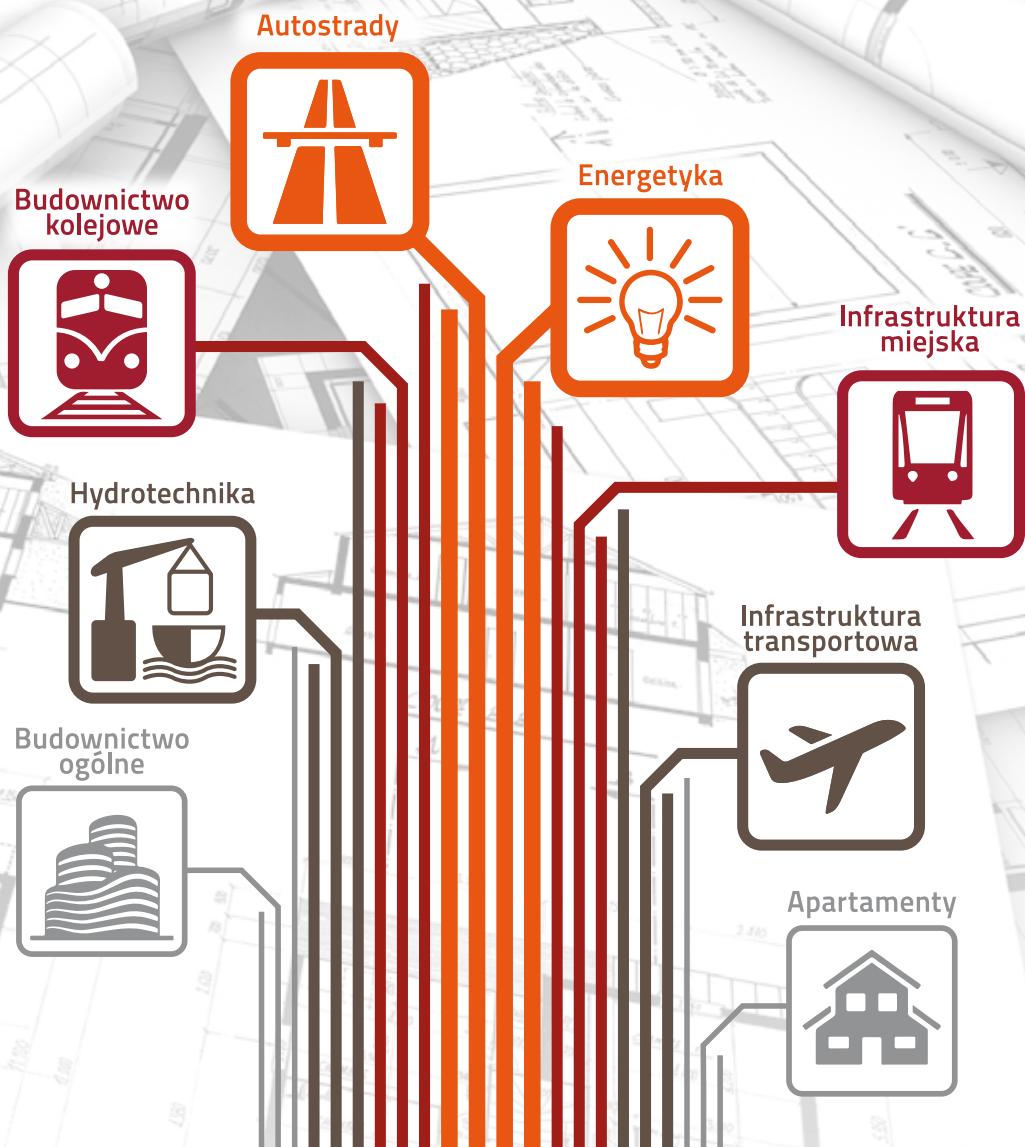
POLSKA AGENCJA PRASOWA

JEDYNA FIRMA Z EUROPY
ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ
WYRÓŻNIONA TYTUŁEM

Budujemy przyszłość

Grupę NDI tworzą spółki specjalizujące się w organizacji i realizacji projektów inwestycyjnych w obszarze budownictwa kubaturowego i infrastrukturalnego, energetyki oraz hydrotechniki. Funkcjonujemy na rynku od 1991 roku.

W zmieniającym się świecie ważne jest zaufanie.

Jesteśmy liderem w finansowaniu gospodarki i infrastruktury. Od lat zdobywamy zaufanie Klientów, dostarczając elastyczne i innowacyjne narzędzia. To sprawia, że jesteśmy wiarygodnym i sprawdzonym partnerem w podejmowaniu strategicznych decyzji.

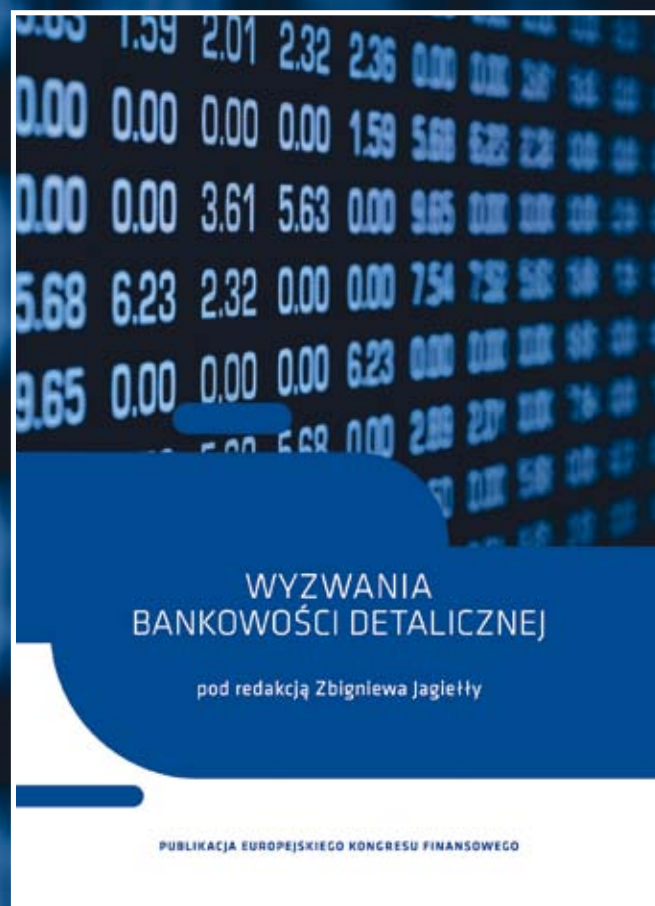

Bank Pekao

Bank Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, ul. Grzybowska 53/57, 00-950 Warszawa, wpisany do rejestru przedsiębiorców w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, KRS: 0000014843, NIP: 526-00-06-841, REGON: 000010205, wysokość kapitału zakładowego i kapitału wpłaconego: 262 470 034 zł.

„WYZWANIA BANKOWOŚCI DETALICZNEJ”

pod redakcją Zbigniewa Jagiełły,
prezesa PKO Banku Polskiego,

to opracowanie, które zrodziło się z potrzeby utrwalenia dorobku siedmiu kolejnych edycji Kongresu Bankowości Detalicznej i chęci podzielenia się nim z szerokim gronem osób zainteresowanych tą tematyką. KBD jest obecnie największym w Polsce cyklicznym forum dyskusyjnym przedstawicieli banków, regulatorów, doradców i ekspertów z zakresu bankowości detalicznej.

Dzięki inicjatywie Gdańskiej Akademii Bankowej, wspieranej przez licznych partnerów, co roku podczas Kongresu mamy możliwość nie tylko identyfikowania kluczowych w danym momencie problemów sektora, ale także kreatywnego poszukiwania najlepszych rozwiązań, które w formie rekomendacji wraz z uzasadnieniem kierowane są następnie do decydentów – polityków, przedstawicieli instytucji regulacyjnych i nadzorczych. Rekomendacje mają służyć poprawie jakości rządzenia oraz stabilnemu długofalowemu rozwojowi sektora bankowego, z pożytkiem dla klientów oraz całej polskiej gospodarki.

Kongres daje także jego uczestnikom jedyną w swoim rodzaju możliwość konfrontacji swojej wiedzy i opinii z kompetencjami i doświadczeniami najlepszych specjalistów szeroko pojętej bankowości detalicznej. Chcielibyśmy, by ten olbrzymi zasób informacji i pogłębionych ekspertyz mógł być dostępny i użyteczny dla osób zainteresowanych aktualnymi problemami gospodarczymi. W ten sposób zrodził się pomysł na wydanie tej książki. Mamy nadzieję, że czytelnicy znajdą w niej zarówno odpowiedzi na nurtujące ich pytania, jak i inspirację do podejmowania nowych inicjatyw w działalności biznesowej, doradczej, prawodawczej i akademickiej.

Wybierając z bogatego zasobu tematów poruszanych na Kongresie, zdecydowaliśmy się skoncentrować w książce na kwestiach najgoręcej dyskutowanych, a zarazem takich, których waga i konsekwencje wykraczają zdecydowanie poza horyzont kolejnej edycji KBD. W efekcie w naszym opracowaniu znalazły się teksty dotyczące różnych aspektów omnikanalowości i klientocentryczności, bankowości mobilnej i rynku kredytów hipotecznych, bancassurance i wreszcie regulacji oraz unii bankowej. Ich wielkim atutem są wybitne kompetencje autorów, uznanych praktyków w swych dziedzinach. Serdecznie dziękujemy wszystkim autorom i reprezentowanym przez nich instytucjom za zaangażowanie i czas poświęcony na współtworzenie tej publikacji.

Ze wstępu do „Wyzwań bankowości detalicznej”

Premiera książki miała miejsce 23 czerwca 2015 w Sopocie. Jej elektroniczna wersja dostępna jest na stronie internetowej EKF w dziale Publikacje. Kolejny Kongres Bankowości Detalicznej w listopadzie 2015 roku.

GWARANCJA
**STAŁEJ
CENY**
DO KOŃCA
2017

Zapewniamy energię

PRĄD JAK PRĄD, TYLKO TAŃSZY!

Twój lokalny sprzedawca energii ma taki sam prąd jak PGE.
Ale to PGE gwarantuje stałą cenę prądu do końca 2017 r.
Rachunek jest prosty. Bo tańszy.

Zadzwoń 422 222 222
www.zapewniamyenergie.pl

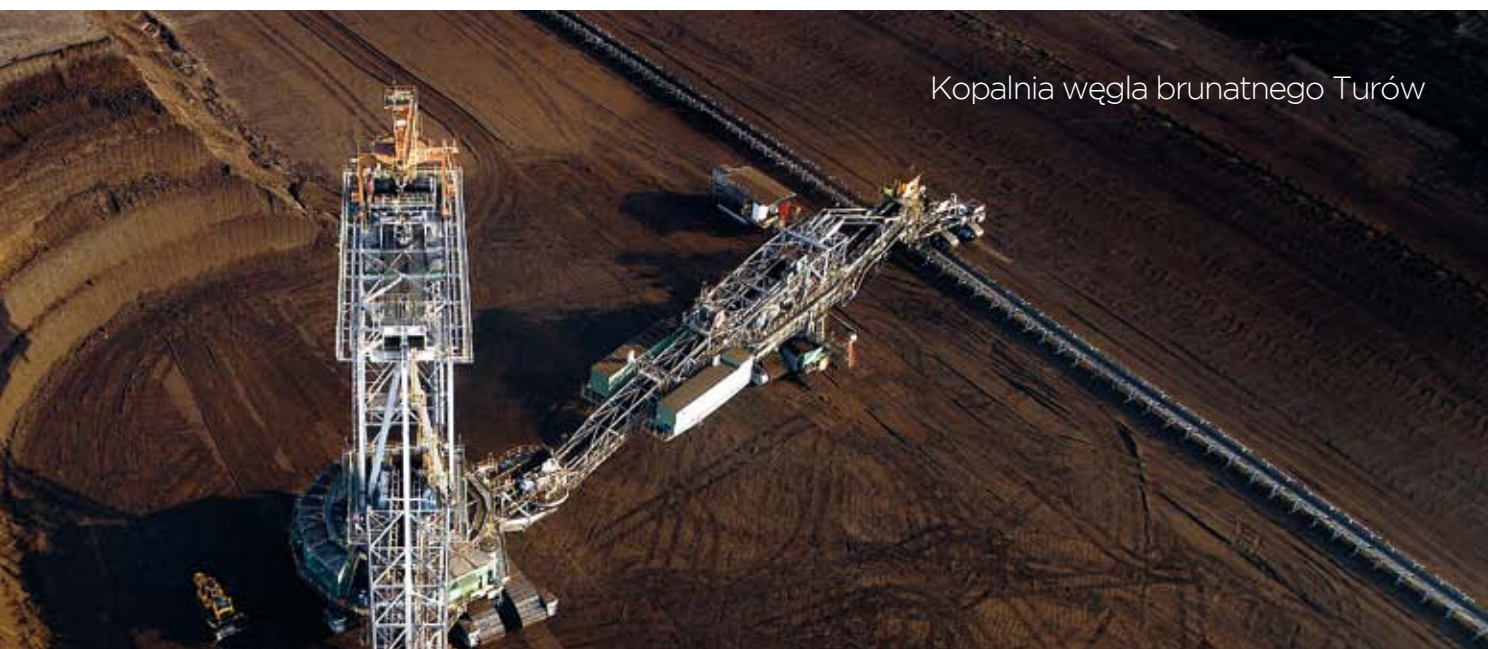
**Grupa Kapitałowa PGE
jest największym w Polsce
przedsiębiorstwem sektora
elektroenergetycznego
pod względem przychodów
i generowanego zysku.**

Dzięki połączeniu własnych zasobów paliwa i wytwarzania energii oraz posiadaniu sieci dystrybucyjnych, PGE gwarantuje bezpieczne i stabilne dostawy energii elektrycznej do ponad pięciu milionów klientów.

Park Wiatrowy Kamieński

Kopalnia węgla brunatnego Turów

Zapora wodna w Solinie

Strategy enabled by technology. To really get things rolling.

© 2015 Accenture. All rights reserved.

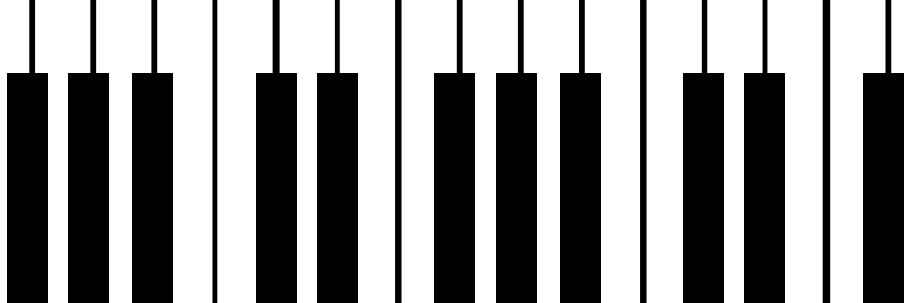
Forward-thinking strategy and innovative technology. When the first is enabled by the second, our clients are equipped with a competitive edge. Our unique approach helps clients react quicker, scale easier and capitalize on rapidly emerging opportunities. With strategy enabled by technology, our clients are positioned to adapt and grow, today and tomorrow.

> The road to greater success begins at accenture.com

High performance. Delivered.

Strategy | Consulting | Digital | Technology | Operations

>
accenturestrategy

CHOPIN

DUMA BEZ GRANIC

BANK ZACHODNI WBK MECENASEM
XVII MIĘDZYNARODOWEGO KONKURSU PIANISTYCZNEGO
IM. FRYDERYKA CHOPINA

Bank Zachodni WBK

 Grupa Santander

BAKER & MCKENZIE

Od ponad 65 lat wspieramy firmy w ekspansji zagranicznej

Baker & McKenzie to największa kancelaria prawna na świecie pod względem przychodów. Dysponuje siecią 77 biur w 47 krajach i zatrudnia 4200 prawników. Według badania 2014 Acritas Sharplegal® Global Elite Brand Index Baker & McKenzie jest najsilniejszą, globalną marką wśród kancelarii prawnych.

Jednym z głównych motywów zagranicznych akwizycji jest chęć uzyskania dostępu do nowych technologii. Więcej w raporcie Baker & McKenzie „Going Global”, który można pobrać za pomocą QR-kodu lub na stronie:

www.bakermckenzie.com/goingglobal

Jakich oddziałów bankowych
potrzebują dzisiaj klienci?

Kierunki ewolucji sieci oddziałów
bankowych w świetle zmieniających
się oczekiwań klientów

www.deloitte.com/pl/oddzialybankowe

Kontakt z korzyścią dla rozwoju

Jesteśmy jedną z największych grup energetycznych w Polsce, z wiodącą pozycją na krajowym rynku pod względem udziału energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych w produkcji własnej. Nasz prąd dociera do niemal 3 mln klientów w całej Polsce, ale dla nas liczy się też inna energia – taka, która wyzwala drzemiący w ludziach potencjał. Dlatego od lat angażujemy się w wiele przedsięwzięć o kluczowym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego kraju, takich jak Europejski Kongres Finansowy. Wierzymy, że współpraca w kierunku zrównoważonego rozwoju pozwoli nam łatwiej stawić czoło czekającym nas wyzwaniom. Z energią patrzymy w przyszłość.

www.energa.pl

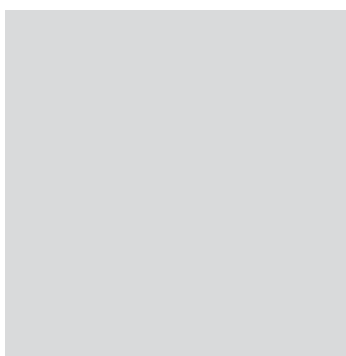
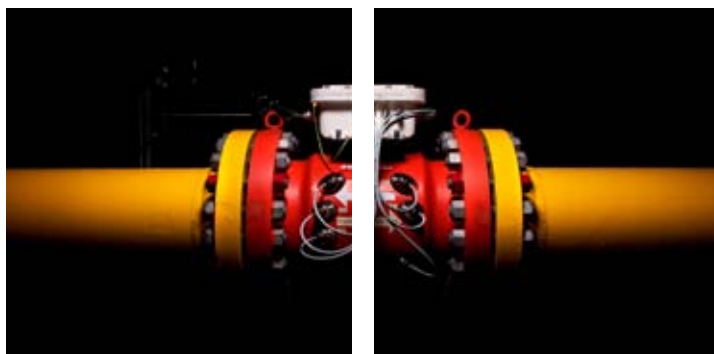

Kto by pomyślał? My byśmy.

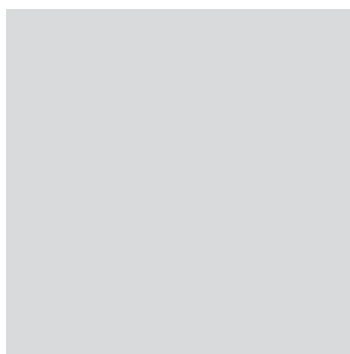
Doradzamy polskim firmom,
międzynarodowym korporacjom
i instytucjom publicznym.
Pomagamy usprawnić działalność
według najlepszych, światowych wzorców.
Rozwiązujemy problemy.

Zespół Doradztwa Biznesowego EY

www.ey.com/pl/advisory

Już od ponad 10 lat GAZ-SYSTEM S.A. dba o rozwój sieci przesyłowej w Polsce. Realizowane przez nas inwestycje mają na celu zarówno zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego Polski, jak i stworzenie optymalnych warunków do rozwoju rynku gazu ziemnego.

Inwestujemy w rozwój

Izba Gospodarcza
Towarzystw Emerytalnych

IZBA GOSPODARCZA TOWARZYSTW EMERYTALNYCH

to założona w 1999 roku organizacja samorządu gospodarczego reprezentująca branżę Powszechnych Towarzystw Emerytalnych, instytucji zarządzających Otwartymi Funduszami Emerytalnymi oraz Dobrowolnymi Funduszami Emerytalnymi.

11 zrzeszonych
towarzystw

16 milionów
klientów

Członkowie Izby zarządzają
aktywami o wartości ponad
150 mld złotych,
które inwestują głównie
w polską gospodarkę.

IGTE:

wspiera tworzenie
legislacji sprzyjającej
efektywnemu
systemowi
emerytalnemu

rozwija wiedzę
ekspertką w zakresie
zabezpieczenia
emerytalnego oraz
rynku kapitałowego

buduje relacje
z interesariuszami

przekazuje wyniki
swoich prac opinii
społecznej

Pokłady możliwości

KGHM
POLSKA MIEDŹ

Dzięki wiedzy i doświadczeniu naszych pracowników wydobywamy i przetwarzamy cenne zasoby ziemi, umożliwiając rozwój nowoczesnego świata.

Usługi dla instytucji finansowych to nasza specjalność

Wykorzystaj naszą wiedzę i doświadczenie

W zmieniającym się otoczeniu wspieramy innowacyjność.

**Nowoczesne
Technologie**

Od wydania pierwszych kart płatniczych, aż po płatności telefonem i bezpieczne transakcje w internecie – MasterCard od lat stymuluje rozwój obrotu bezgotówkowego.

Razem z naszymi Partnerami nieustannie wspieramy innowacyjne metody płatności, rozszerzamy sieć ich akceptacji oraz prowadzimy stałe, szeroko zakrojone działania edukacyjne, by transakcje bezgotówkowe były jeszcze szybsze, wygodniejsze i bezpieczniejsze.

MasterCard

BOTTI

Chris

oraz

Polska

Filharmonia

Kameralna

Sopot

Wojciech Rajski
dyrygent

24/10/2015
ERGO ARENA
godz. 20.00

Bilety:

www.bart.sopot.pl

www.eventim.pl

www.interticket.pl

Organizator

Współorganizator

Dyrektor artystyczny festiwalu – Adam Pierończyk
Prowadzenie – Artur Orzech

SOPOT JAZZ FESTIVAL

7–10 PAŹDZIERNIKA 2015

07.10. / ŚRODA / GODZ. 19.30
SCENA KAMERALNA TEATRU WYBRZEŻE

Kathrin Pechlof Trio (Niemcy)

Nikola Kołodziejczyk Orchestra (Polska)

08.10. / CZWARTEK / GODZ. 20.00 / SPATIF

Sphere (Polska/Dania)

(Ania Rybacka / Marek Kądziera / Kuba Dybzyński)

PSM (Polska)

(Łukasz Poprawski / Jan Smoczyński / Tomasz Torres)

www.sopotjazz.pl

09.10. / PIĄTEK / GODZ. 19.30

MCKA ZATOKA SZTUKI

Jasper van't Hof / Tony Lakatos (Holandia/Węgry)

Daniel Humair Quartet (Szwajcaria/Francja)

Chambertones Trio (Holandia)

(Jesse van Ruller / Joris Roelofs / Clemens van der Feen)

10.10. / SOBOTA / GODZ. 19.30

MCKA ZATOKA SZTUKI

Ernst Reijseger / Harmen Fraanje / Mola Sylla (Holandia/Senegal)

Henri Texier Hope Quartet (Francja)

Ambrose Akinmusire Quartet (USA)

ORGANIZATORZY:

PARTNERZY:

PATRONI MEDIALNI:

ZREALIZOWANO PRZY WSPARCIU:

Patrzymy obiektywnie. Piszemy odpowiedzialnie

Dziennik Gazeta Prawna to największy dziennik prawno-gospodarczy w Polsce, ułatwia podejmowanie strategicznych decyzji, a także bezbłędne rozliczanie się z ZUS i urzędem skarbowym oraz dostarcza wskazówek, jak korzystać z unijnego dofinansowania. DGP jest blisko źródeł prawa: instytucji i urzędów, dlatego podaje tylko pewne informacje, wskazuje rozwiązania, na których można polegać. Codziennie doradzamy, jak wykorzystać zmiany w podatkach i prawie do sprawnego funkcjonowania i rozwoju biznesu.

nowoczesna

rzetelna

wiarygodna

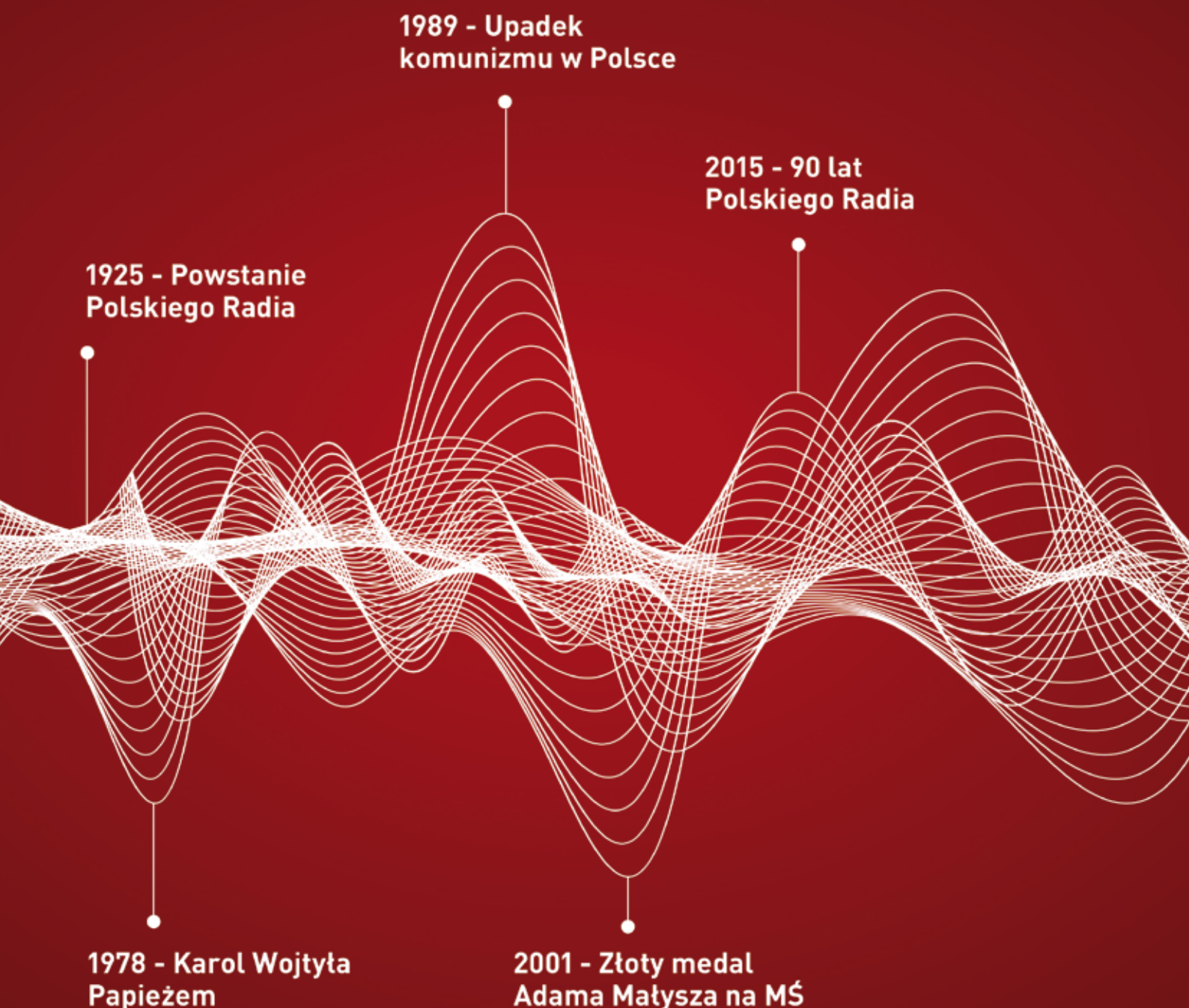

wnikliwa

odpowiedzialna

ciekawa

HISTORIE DOBRZE OPOWIADANE **OD 90 LAT**

90lat.polskieradio.pl

